

Aleš Beseda

Nejnádhernejší
polštář
na
světě

Román o touze a vině

Aleš Beseda

Nejnádhernější polštář na světě

Román o touze a vině

Tribun EU
2011

Aleš Beseda

Nejnádhernější polštář na světě

This edition © Tribun EU, 2010

Věnováno mojí ženě. Dělá ze mne lepšího člověka.

„Ženský, ženský, ženský! Zbožňuju ženský! Jsou fantastický! Miluju ženský!“

Jack Kerouac
Na cestě

Kniha první

Irma

Jmenuji se Robin. Robin z hornické kolonie v Orlové. Ten den byla neděle, pamatuju si to, jako by to bylo včera. Matka chtěla, abych něco udělal na zahrádce za naším domkem a potom nasbíral z keříku kanadských borůvek na koláč. Matka se vždycky uměla postarat, abych se doma nenudil, a dodnes ji podezřívám, že většinu dne trávila vymýšlením práce, kterou musím neodkladně udělat, jen co se každý den vrátím ze šichty. Jako bych se na šachtě nenadřel dost. Jenže podávat rekordní výkony byl můj chleba. Pokud jsme v jednom týdnu neudělali aspoň dva rekordy v těžbě, byli jsme z toho všichni takoví nějací neukojení. Nadarmo mě v kolektivu nepřejmenovali na Robura. Ale ten den byla neděle a trháním borůvek jsem už vlastně jenom tak pomalu zabíjel čas, když jsem uslyšel nějaký dívčí hlas vyslovit moje jméno.

„Robine?“ Otočil jsem hlavu po tom hlase a zahlédl za plotem nějakou holku. Dlouhé hnědé vlasy svázané gumičkou do copu, na sobě měla barevné letní šaty a přes rameno hnědou kabelku. Byla mi povědomá, ale neuměl jsem si ji nikam zařadit. Vstal jsem, šel směrem k ní a snažil se vzpomenout si, odkud ji znám. Usmívala se a pobaveně mě sledovala. „Ty si mě nepamatuješ?“ řekla.

„Nějak si nemůžu vzpomenout.“

„Jsem Jadwiga, vzpomínáš?“

„Z Těšína?“ zeptal jsem se.

„No ano, Robine.“

„Hezky jsi vyrostla, roky jsem tě neviděl, Jadi.“

„Víš co? Neříkej mi tak, jsem Irma.“

„Jo? A odkdy?“

„Nechceš se projít, Robine?“ zeptala se místo odpovědi. Kdo by nechtěl na procházku s tak pěknou holkou, říkal jsem si.

„Vydrž pět minut, zajdu se převléct.“ Vzal jsem si bílou košili, nosím ji málokdy, a taky jsem si rychle v umyvadle umyl hlavu březovým šamponem. Cítil jsem se tak nějak svátečně, jako když jsem kdysi s matkou chodil za ruku do kostela. „Přijdu za chvíli,“ houknul jsem na mámu do kuchyně, a než se stačila nahlas podívit, kam jsem se tak vyšňořil, vyšel jsem před domek. „Tak kam půjdem?“

„To je jedno, mám žízeň, tak třeba směrem k Harendě a pak mě pozveš na jedno pivo,“ odpověděla a usmála se.

„Ty piješ pivo?“

„Jo, zvykla jsem si ve škole, působilo jako anestetikum.“

„To nechápu.“

„Víš, studovala jsem balet na konzervatoři v Ostravě. Občas to dost bolelo, chodily jsme pak s holkama tu bolest zahnat.“

„Ty jsi baletka?“

„Jo, dlouho jsme se neviděli, Robine, spoustu let.“

„A kde ses tu tak najednou vzala?“ Usmála se.

„To je dlouhá historie, Robine, nebudu ti ji líčit. Zahlídla jsem tě za tím plotem náhodou a byl jsi mi povědomý. Víš, že jsem tě viděla v televizi? Ve zprávách oslavovali nějaký rekord na šachtě a kamera zabrala tebe. Měl jsi tvář celou černou, ale poznala jsem tě.“

„No jo, jsem teď slavněj. S tím pivem jsme si, Irmo, podobní. Havíři taky chodí po šichtě zahánět pivem bolest.“ Zasmála se tomu.

„Hezky se směješ,“ řekl jsem. Nic na to neřekla, jenom se usmívala. „Povídej mi o sobě,“ řekl jsem. Šli jsme pomalu směrem k Harendě a Irma mi vyprávěla o tom, jak ráda tančí, a o škole, o práci a trénování s taneční skupinou v Těšínském divadle. Potom přišla řeč i na jejího otce, okresního tajemníka.

„Víš, Robine, on se hrozně bojí, co bude. Nechce mě nikam pustit, musím být skoro pořád doma a nic jiného než Těšínské divadlo mi nechce dovolit.“ Nechápal jsem to. „A čeho se bojí, prosím tě?“

„Komunismus pomalu končí, to nevíš?“ řekla šeptem a naklonila se přitom ke mně. „Nevím,“ odpověděl jsem popravdě. Co jsem ale hned věděl jistě, bylo, že Irma moc hezky voní. Seděli jsme vzadu u rohového stolu a povídali si. Ta hospoda nikdy moc nevoněla. Nechodil jsem tam často, nebylo ani kdy. Matka se postarala, abych nemusel. Můj pitný režim si hlídala, tedy, ne že bych tím nějak trpěl. „Šel bych raději ven, moc to tady nevoní, na rozdíl od tebe,“ řekl jsem.

„Tak jo,“ souhlasila a dopila. Šli jsme pomalu k zastávce autobusu a já jsem celou dobu přemýšlel, jak to udělat, abych ji mohl vidět znovu.

Znali jsme se od dětství, ale když mi bylo asi jedenáct, otce to zavalilo na šachtě a matka se pak se mnou přestěhovala z Těšína k babičce do domku v hornické kolonii v Orlové. Od té doby jsem Jadwigu, teď už vlastně Irmu, neviděl.

„Rád bych tě někdy viděl tančit,“ řekl jsem. Nechtěl jsem se hned přiznat, že se mi líbí a že ji chci vidět znovu.

„To můžeš, v pátek večer budeme v Ostravě s Těšínským divadlem. Moc tančení tam sice není, ale jestli chceš, domluvím ti volné sedadlo.“ Přesně to jsem si přál.

„Tak to domluv, určitě přijdu,“ řekl jsem. Posadili jsme se na lavičku u zastávky a já jsem ji poslouchal, jak mi vypráví o svých obavách ze svého otce, ale druhým uchem jsem to pouštěl ven. Vnímal jsem jenom jednu věc, že ta dívka, co sedí vedle mne na lavičce, je krásná. Potom přijel autobus, ona nastoupila, a když mi z odjíždějícího vozu zamávala, věděl jsem, že jsem ztracen, že od toho dne už nic nebude stejné.

Šel jsem pomalu k domovu a nemohl se z toho setkání vzpamatovat. Před naším domkem jsem se posadil na lavičku a myslel na to, co všechno mi Irma povídala, na její hezké šaty a na to, jak voněla. Neměl jsem zatím moc zkušeností s dívkami. Líbily se mi, to ano, ale nějak jsem pořád neměl kdy se téhle strážce života věnovat. Celé svoje dospívání jsem měl poznamenané příslušností k mužskému kolektivu, tedy kromě základní školy, kde mě některé spolužačky sice zaujaly, ale můj nesměle projevený zájem nijak neopětovaly. A najednou stojí za plotem krásná Irma, jako by mi ji seslali sami bohové, co se už nemohli dívat na to, jak mizerný život vedu. Teď mi to najednou došlo. Vždyť já ani nežiju, jenom dřu, říkal jsem si. Seděl jsem na té lavičce, díval se přes cestu a sousedovu zahradu ke kostelu na ten kříž, co měl na věži, a přál si, modlil jsem se, aby se to změnilo. Přál jsem si změnit svůj život. Nechtěl jsem dopadnout jako můj otec. Myslel jsem na tu dívku, která právě odjela domů a snila o něčem lepším. V mých očích žila už teď fantastický život, a přesto snila o lepším. Proč bych nemohl já? Na chvíli jsem usnul. Zdálo se mi o otci. Moc jsem si ho nikdy neužil, pamatuju, že byl vlastně skoro pořád na šichtě. A po ní chodil domů pozdě. Zapíjel tu bolest. Jako kluk jsem to nechápal, ale teď jsem mu už rozuměl. Matka to nepochopila dodnes. Pár světlých okamžiků mi v paměti zůstalo, ale

opravdu jenom pár. Vychovávala mě vlastně jenom matka. On se toho moc neúčastnil. Jednou mě vzal vlakem do Veřovic ke svým příbuzným. Cestou toho moc nenamluvil, ale ve vlaku najednou vytáhl z kapsy malé zelené autíčko. Byl to angličák. Měl ho z Tuzexu, prodávaly se tam v malých papírových krabičkách a byly tak vzácné jako nějaké drahokamy. Aspoň pro kluky, jako jsem byl já. Otec s ním chvíli dělal drahoty a pak mi ho dal. Nic jiného si z toho dne už nepamatuji. V tom snu jsem viděl ještě jednu scénku, moji matku, jak drží v ruce párky a křičí na otce, že když nechce večerět, vyhodí je z okna. A viděl jsem i sebe, malého, asi čtyřletého, jak stojím ve dveřích do ložnice a říkám, že je za tátou sním. A pak najednou seděl otec na lavičce vedle mne, vytáhl z kapsy dva studené párky a jeden mi nabídl. Seděli jsme tam, dívali se ke kostelu, žvýkali mlčky ty párky a pak jsem ho uslyšel, jak řekl:

„Robine, bude to dobré.“

Budu kulišákem

Toho pátku jsem se nemohl dočkat. Byl to snad nejdelší týden v mém životě.

„Zítرا večer máme nějakou schůzi v Ostravě,“ řekl jsem matce ve čtvrtek odpoledne. Nechtěl jsem mluvit o divadle, bylo by jí to divné. Já bych jí byl divný. Nikdy jsem se o divadlo nezajímal. V pátek odpoledne jsem se doma znovu vykoupal a na hlavu si vylil asi půlku lahvičky březového šamponu. Vzal jsem si zase bílou košili a černý oblek, co visel zabalený na ramínku ve skříni už roky. Nikam jsem v něm nechodil, byl po otci a padnul mi. Do Ostravy jsem nejezdil moc často, neměl jsem proč, ale kde je Divadlo Jiřího Myrona, jsem zhruba věděl. V autobuse jsem si sednul až úplně dozadu. Byla to harmonika, tedy Ikarus. Seděl jsem na zadním sedadle a cestou si znovu vzpomněl na otce. Občas, když jsme někam jeli autobusem, brával mě do vlečňáku a sedávali jsme na první sedadlo, abychom viděli na zád' autobusu a já mohl hádat, které směrové světlo příště zabliká. Bývalo tam takové ticho, jen občas ten vůz hlasitě zafuněl, jako by vzdychal nad údělem, že si nemůže jet, kam by sám chtěl. Dnes vím, že to dělaly vzduchové brzdy, ale jako malému klukovi mi to připadalo záhadné. A taky se mi líbilo, jak mezi soupravou kmitala průvodčí v tmavé uniformě a prodávala jízdenky. Ten pán za volantem a paní v uniformě žili v mých představách v té modrobílé soupravě, jako žijí jiné páry v domcích a domech, a já jsem jim záviděl a představoval jsem si, že když odvezou všechny, co odvézt potřebovali, odjedou spolu odpočívat někam na konečnou. Na točnu. A na té točně že mají malou čekárnu, kde přespí, a ráno zase obléknou uniformy a on řídí, zatímco ona prodává jízdenky. Jako malý kluk jsem potom četl hodně dobrodružných knížek, třeba od Běhouneka o severní točně a vždycky se mi vybavil ten pár, řidič a průvodčí, jak spolu po večerech odpočívají v čekárně na točně a upíjejí ze šálků horkou kávu.

Z autobusového nádraží jsem jel tramvají jednu zastávku k Černé louce, a když jsem vystoupil, první věc, která mě zaujala, byla vůně bramborových placek. Ucítil jsem hlad, doma jsem nejedl, vůbec jsem na jídlo nepomyslel, ale té vůni nešlo odolat, musel jsem si dvě placky ve stánku u zastávky koupit. Zapil jsem je jedním pivem a pak se vydal směrem k divadlu. Měl jsem čas, nemusel jsem spěchat, a když jsem

pomalu procházel po chodníku kolem Tuzexu, oslovil mě potichu chlapík v kožené bundě:

„Chceš bony?“ Jen jsem zavrtěl hlavou. Nic jsem nepotřeboval. Vlastně jsem nikdy nic nepotřeboval. Skoro nic jsem neutratil, výplatu mi posílali do spořitelny, ale já jsem tam skoro nechodil. Nebylo kdy a nebylo ani proč. Máma se mi postarala o volný čas a postarala se i o všechno ostatní. V tom týdnu po setkání s Irmou jsem si ale pár stovek u přepážky vybral.

Došel jsem k divadlu a pořád bylo dost času. Napadlo mě, že bych měl Irmě něco dát, aspoň kytku, říkal jsem si, a tak jsem zašel do květinovky na náměstí a nechal něco uvázat. Pak jsem se vrátil před divadlo a chvíli přecházel po chodníku sem tam. Naštěstí to netrvalo dlouho. Za pár minut jsem uviděl, jak u obrubníku zastavuje autobus a z něj se posléze vyhrnulo plno děvčat a mezi nimi Irma.

Když mě uviděla, usmála se a šla ke mně.

„Ty už jsi tady? Tak počkej, vezmu si kostým a půjdeme do šatny.“ Když se vrátila s kostýmem přeloženým přes ruku, podala mi malou cedulku s nápisem „Účinkující“. „Tohle si připni na sako, uvaděčka ti pak ukáže volné sedadlo.“ Měl jsem pořád v ruce tu kytku a nevěděl jsem, jak jí ji mám dát, aby to nebylo trapné. Kolem nás se hemžily její kamarádky ze souboru, usmívaly se a mně z toho bylo všelijak. Irma předstírala, že tu kytku v mojí ruce nevidí a vůbec mi to neusnadňovala. Proč jsem jí raději nekoupil bonbóny, nadával jsem si. Ty by nebyly tak nápadné. Šli jsme chodbou k šatnám a ona mi líčila, co je to za představení a že se moc s holkama nezastaví, pořád se prý musejí převlékat a tak. Došli jsme ke dveřím jejich šatny a ona vešla dovnitř. Zůstal jsem stát na chodbě.

„Počkej,“ zavolal jsem na ni. Vrátila se ke dveřím.

„Co je, Robine?“

„Přinesl jsem ti kytku,“ řekl jsem a podal jí ji.

„Ta je pro mě?“

„No, jo,“ odpověděl jsem rozpačitě.

„Je krásná, ale kytky se obvykle dávají až po představení, ne?“

„Ty si ji zasloužíš už teď,“ řekl jsem. Ani nevím, jak mě to napadlo. Podívala se na mě tak zvláštně, tak hezky a usmála se.

„Díky, teď běž nahoru, uvidíme se po představení.“ Pak zavřela dveře šatny a já jsem šel nahoru.

Chodil jsem po předsáli, prohlížel si fotky z různých představení a pak jsem tam jen tak stál a díval se na lidi, co přicházeli. Potom uvaděčky otevřely dveře do hlediště a já se posadil na vyhrazené sedadlo. Z toho představení si moc nepamatuju. Měl jsem oči jen pro Irmu a nestaral jsem se o nic jiného než o to, abych ji včas poznal a pak ji nespustil z očí, než zase zmizí z jeviště. Tančila s ostatními děvčaty kankán a potom zase vypadala jako víla. Byla nádherná, všechny ty dívky byly krásné, ale ona byla nádherná. Co když někoho má, napadlo mě v průběhu toho představení. Dřív jsem na to nepomyslel, ale když jsem ji viděl mezi těmi herci, připadalo mi, že není možné, aby ji někdo nemiloval, aby už dávno někoho neměla. Dostal jsem hrozný strach. Báł jsem se na to jen pomyslet, jenže ta obava mi nešla z hlavy. Určitě někoho má, kristepane, nemám naději, říkal jsem si. Ale pak jsem si vzpomněl, jak se na mě usmála dole mezi dveřmi, když jsem jí dal tu kytku. Střídalo se to ve mně jako horko a zima, naděje a beznaděj a pod tím vším se ve mně rodila šílená touha. Toužil jsem

po té dívce stále silněji. S každým jejím odchodem ze scény jsem silněji toužil, aby už byla zase zpět, abych se na ni mohl dívat. Přál jsem si, aby to představení nikdy neskončilo, a současně jsem se tak těšil, až s ní budu zase sám někde na procházce nebo jinde, kdekoliv. Chtěl jsem ji mít jen pro sebe v tom kostýmu víly, jen ji hladit po vlasech a po tváři a dívat se na ni. Po ničem víc jsem netoužil.

O přestávce jsem si v bufetu koupil minerálku a naráz jsem ji vypil. Měl jsem hroznou žízeň. To jedno pivo na ty slané bramborové placky nestačilo. Když byl konec, vyšel jsem zase do předsálí a potom dolů ke vchodu a uvažoval, co teď. Měl jsem cukání jít zase za Irmou do šatny a současně jsem se toho bál. Nebyla v ní sama, byla tam s ní přesila dívek a já jsem si proti nim připadal hrozně hloupě. Dělo mi problém se vyrovnat s tím, že všechny ty dívky mě uvidí a že mi z tváře určitě snadno vyčtou, že jsem se zamiloval. Hrozně jsem se za to styděl. Zvládl už jsem v životě ledasco, rubat uhlí v těžkých podmínkách a skoro potmě, v čelbě, kde skoro nebylo co dýchat, ale čelit vědoucím pohledům dvaceti krásných dívek, to chce opravdovou odvalu. Nebo spíše kuráž, a to nejde o život jako tam dole ve štolě. Ale mám se snad za co stydět? napadlo mě potom. Přece jsem nic neprovedl, jen se mi líbí jedna dívka. Mám se snad kvůli tomu chovat jako zbabělec? To rozhodlo. Otočil jsem se a šel jsem k jejich šatně. Zevnitř se ozýval hlasitý smích a hovor, bál jsem se, že moje zaklepání na dveře v tom hlaholu zanikne, ale nezanklo. Otevřela mi jedna z děvčat a hned nahlas zvolala: „Irmo! Máš tady nápadníka!“ Ozval se smích, ale Irma byla u dveří hned, vzala mě za ruku a zatáhla mě dovnitř. Nebýt toho, asi bych utekl. Všechny už byly našťestí převlečené, a jakmile jsem vešel, najednou se chovaly normálně, jako bych tam nebyl. Irma se usmívala.

„Jdeme do Elektry, půjdeš s námi?“ zeptala se mě.

„No jasně, potřebujete zapít bolest?“ řekl jsem. Zasmála se.

„Ne, máme jenom žízeň.“

„To já taky, minerálka o přestávce mi nestačila.“ Pomohl jsem jim nanosit věci do autobusu s tím, že na těžkou práci mají mne. Už jsem se cítil líp.

Dvacet bohyň a já jsme obsadili půl hospody. Irma se posadila vedle mě a hned se mě ptala, jak se mi to líbilo.

„Nech ho,“ zvolala jiná dívka s dlouhými hnědými vlasy.

„Nejdříve se napijeme!“

„Já moc nepiju,“ řekl jsem v sebeobraně.

„Tak my tě to naučíme, že holky?“ řekla ona.

„Jasně!“ ozvalo se skoro ze všech dívčích hrdel. Už jsem se před nimi nestyděl, na stole se objevily první půllitry a ty dívky si s nimi věděly rady stejně dobře jako synci ze šachty.

„Neříkala jsem ti to?“ otočila ke mně hlavu Irma a usmála se.

„Líbilo se mi to moc,“ odpověděl jsem jí opožděně na otázku.

„To jsem ráda,“ řekla a lehce mě políbila na tvář.

„Žádné soukromníčení!“ řekla zase ta druhá hnědovláska. „Já jsem Terka,“ řekla a podala mi ruku. „Irmo, představ nás přece,“ pokračovala. Musel jsem vstát a se všema baletkami se seznámit. Připadal jsem si jako v nebi. Potom jsme si povídali a já jsem jim vyprávěl o sobě a ony pak o divadle a najednou jsem měl už třetí pivo a

cítil jsem se báječně. „U nás v divadle potřebují kulisáka,“ řekla najednou Terka. „To bys mohl dělat, určitě máš sílu, zvládl bys to levou zadní,“ pokračovala hned.

„A co bych jako kulisák dělal?“ zeptal jsem se jí. Vysvětlila mi to, a když skončila, Irma řekla:

„To bys opravdu mohl dělat, viděli bychom se častěji.“ Více říkat nemusela.

„Budu kulíšákem! Kde mám další pivo!“ zahlásil jsem.

Anna Gazdová

Domů jsem dorazil dávno po půlnoci. Máma svítila v kuchyni, ale spala zlomená v bývalém otcově křesle v obýváku. Nejdříve jsem ji tak chtěl nechat, ale potom jsem si řekl, že si to nezaslouží, a vzbudil jsem ji. Zamžourala na mě, potom se podívala na hodiny, pak zas na mě a mávla rukou.

„Hlavně že jsi doma,“ řekla a šla zase spát. Zato já ne a ne zabrat. Tolik myšlenek se mi honilo v hlavě. Pořád jsem si přehrával ty zážitky. Irmu v té rudé róbě s nohama ve vzduchu a potom jak voněla, když jsme v hospodě seděli vedle sebe, a taky ty ostatní baletky, jak na mě byly milé a jak mě cestou z hospody k autobusu přejmenovaly na Kulíšáka. Irma čekala se mnou, než všechny ostatní nastoupí, a potom mě zas líbla na tvář.

„Kulíšku, tak nezapomeň, v úterý večer máme zkoušku a ty se máš přijet ukázat.“ Já a zapomenout!

Měl jsem divoké sny. Fáral jsem s kolektivem fešných brigádýrek v rudých róbách, ale nechtěl jsem, aby se ušpinily, a všechno jsem chtěl dělat za ně. A ony se jenom smály a pořád mi braly sbíječku z rukou, že mě to naučí. Do toho se tam přimotal můj první předák a řval na mě:

„Rubej, co to da, nebo si tě podam!“ Za ním se najednou zjevil ten vekslák v kožené bundě a ptal se:

„Bony, vole?“ Ale najednou jsem byl ve sprchách a se mnou můj kolektiv baletek a vůbec se nemusely koupat, protože nebyly vůbec od mouro, to bylo poznat na první pohled, protože na sobě neměly nic. Zato já jsem byl černý jak briketa a ty baletky se usmívaly a Irma řekla:

„Kulíšku, já si tě umyju.“ A já jsem pocítil nevýslovnou něhu a takové štěstí, až jsem se z toho vzbudil. Pusu jsem měl roztaženou od ucha k uchu, jak jsem se ve spánku usmíval, až mě bolela, a celý jsem byl mokrý a nevěděl jsem, co se děje a kde to jsem.

Potom jsem usnul podruhé a spal jsem jak zabitý až do oběda. První, co mě napadlo, když jsem se probрал, bylo, co řeknu mámě. Bylo mi hloupé si něco vymýšlet, protože lhát neumím a máma se tak divně dívala. Bylo jasné, že něco tuší. Ale co, však už nejsem malý kluk, pomyslel jsem si a vylezl z postele. Měl jsem takový divný pocit, jako bych byl v baráku sám. Nahlídl jsem do kuchyně, ale žádný oběd se nechystal a to mě zarazilo, protože na denní rozvrh a pořádek byla máma generál. Jenom tak v trenýrkách jsem vyšel na dvorek a slepice se ke mně hnaly šťastné, jako by mě sto let neviděly a chtěly se přivítat. Nasypal jsem jim deputátního zrní a šel jsem nahlídnout do chlívků, jestli máma nedala přednost s obědem bravkovi. Ten se po mně jenom nespokojeně ohlídl, výmluvně strčil rypák do koryta a výhrůžně na mě zaryčel.

„Do řiti,“ zaklel jsem nahlas, „co se tu děje?“ Že by byla máma nemocná? Viděl jsem ji užívat nějaké prášky, ale to bylo už dost dávno a nepamatoval jsem, že by si na něco stěžovala. No jo, možná jí není dobře, musím nahlídnout do ložnice. Jenom jsem tam vešel a uviděl jsem, že je zle.

Ležela odkrytá, jenom v košili, hlavu natočenou na bok, ale nespala. Tak nevypadá člověk, který spokojeně spí. Zhasnul jsem lampu na stolku u lůžka, roztáhnul záclony a otevřel okno. Tak se to prý má dělat, aby duše mohla ven. Přisednul jsem si na lůžko, přikryl jsem ji peřinou, aby jí nebyla zima, a potom jsem tam seděl, díval se na ni a vzpomínal. Viděl jsem ji v duchu, jak se smála, když jsem jí jako malý chlapec vykládal, jak se stanu slavným krasobruslařem, ještě lepším než Nepela. Viděl jsem ji, jak v černém stojí na otcově pohřbu, beze slova, obličej bílý a oči zarudlé. Viděl jsem ji, jak vyndává z kabely nákup a říká:

„Robine, nachystej talíře, koupila jsem nám grilované kuře, pomějeme se.“ Viděl jsem ji, jak každého dne sedřená chodí z práce a vzpomněl si, jak jsem odmlouval, když mě posílala něco na dvorku udělat.

„Promiň, promiň, promiň,“ dralo se mi z hrdla a potom jsem se rozbřečel.

Chtěl sem jí říct o Irmě a o včerejšku, o mých plánech, určitě by se nezlobila, a teď ona tu není a já jsem tu zbyl sám. Zaslechnul jsem bravka přes otevřené okno, jak hladem v chlívků vříská. Sviňa jedna sobecká nenažraná, napadlo mě, ale potom jsem se vzpamatoval. Vstal jsem, řekl:

„Hned se vrátím,“ a šel jsem mu cosi nachystat k žrádlu. Když jsem chystal to žrádlo pro bravka, udělalo se mi líp. Vrátil jsem se do ložnice a všechno jsem mámě povykládal. Musel jsem, i když jsem věděl, že mě už nemůže slyšet.

Pohřeb byl ve čtvrtek v kapli orlovského hřbitova. Moc lidí nepřišlo, pár známých z kolonie a taky pár synků z mého kolektivu. Domluvili mi i havířskou kapelu v černých uniformách. Zahráli jí „Aničko milučká“, to byla její oblíbená. Moje maminka se jmenovala Anna. Anna Gazdová.

Recitál

Celý ten týden byl mizerný. Vzal jsem si dovolenou, musel jsem toho spoustu zařídit s tím pohřbem a tak. Na to úterý a zkoušku na kulisáka jsem nezapomněl, ale jít jsem tam nemohl, to musí každý uznat. Jenom mě trápilo, že jsem Irmě nedal vědět. Nenapadlo mě jak. Měl jsem kvůli tomu výčitky, ale potom jsem si řekl, že to je trest za to, že jsem mámě zalhal. V pátek po pohřbu jsem šel ráno koupit chleba a mlíko a v konzumu jsem potkal jednu sousedku, která mámu znala.

„Upřímnou soustrast, Robine, a co včil budeš robit?“

„Jak co?“ zeptal jsem se nechápavě. A ona:

„No, máš slepky a teď bravka na starost a na šichtu musíš, jak to budeš robit?“ Řekl jsem, že nevím, a ona, že ty slepice koupí. Chvíli jsem nerozhodně stál a potom jsem řekl, že jo.

„Ale co s bravkem?“

„Zrobiš zabijačku,“ ona na to, „domluvim ti řezníka.“ To už bylo na mě moc.

„Já se rozmyslím,“ řekl jsem jí na to a obrátil se k odchodu.

„Robine!“ volala na mě, „tož pro ty slepky si přijdu zítra.“

„Dobře, zdařbůh.“ Slípky půjdou z baráku, bravek na věčnost a co mi zbude? Zase mi bylo nanic. Zůstal jsem sám, havěť hospodářská půjde z domu, protože já se o ni nepostarám, všechno se mi to sype jak struska po haldě. Bylo mi do breku.

Sednul jsem na dvorek na lavičku, díval se na ty slípky, hrdlo stažené, že bych borůvku nepolkl, myšlenky černé jak slepá štola. Jak jsem tam tak seděl, cosi jsem zahlídl se zablýskat pod lavičkou. Sehnul jsem se a vidím, že je to křížek na zlatém řetízku. Asi tu mámě vypadl, řekl jsem si a jenom jsem tak na něho dýchnul a očistil ho o rukáv. Vtom jsem zaslechl vrznout vrátka. Vyhlídnul jsem za roh ke plotku a uviděl mámu, jak jde po chodníčku. Celý jsem ztvrdnul.

„Co tu děláš?“ řekl jsem užasle, ale ona nic a šla dál ke dveřím, normálně si otevřela a vešla dovnitř. Chlupy mi stály v pozoru a obešel mě mráz. Zavřel jsem ten křížek do dlaně a vlítnul do chodby, ale tam nikdo nebyl. Prohledal jsem všechny pokoje, ale nic. Musím něco dělat, napadlo mě, jestli se tu budu jenom tak litovat, tak z toho zblbnu a skončím v Opavě. Dal jsem nažrat bravkovi, nasypal slípkám do foroty a šel se převléct. Pojedu do toho Těšína, rozhodl jsem se.

Jel jsem autobusem na nádraží, počkal na těšínský pantograf a před polednem jsem vyšel z těšínského nádraží.

„Tak jsi v Těšíně,“ řekl jsem sám sobě, „a co teď?“ Nevíš, kde Irma bydlí ani jestli má telefon, v tom divadle asi na tebe v pátek v poledne taky nikdo nečeká, tak co teď? No nic, nejdříve najdu to divadlo. Párkrát jsem se zeptal a za chvíli jsem tam byl. Poslední, koho jsem se ptal, byl takový střapatý blondák s futrálem. Řekl mi, že tam jde taky a že můžeme jít spolu. „No tak fajn,“ já na to a on prý, jak se jmenuju. „Robin,“ řekl jsem a on že Jarek. Šli jsme vedle sebe, a aby řeč nestála, zeptal jsem se ho, co dělá. On na to, že všelico, ale hlavně že zpívá s kytarou.

„Já dělám na šachtě, ale teď jdu za kamarádkou, která je tu tanečnicí. No a přes ni vím, že prý shánějí kulisáka, tak se jdu zeptat.“ On mi na to řekl, že o tom něco slyšel, protože prý tam bývá často. Chvíli jsme ještě povídali, až jsme došli ke vchodu do divadla.

„Já jdu do zkušebny a ty běž nahoru za ředitelem,“ řekl mi na rozloučenou. Mávnul jsem na něj, že jo, vyšel jsem po schodech nahoru a zaklepal na dveře s nápisem „Sekretariát“. Seděla tam taková paní a ptala se, jestli jsem ohlášený.

„To nejsem, ale prý sháníte kulisáka, a tak se jdu zeptat, jestli byste mě nechtěli.“

„Aha,“ ona na to, zvedla sluchátko, chvíli s někým mluvila, potom ukázala k dalším dveřím a řekla, ať jdu dál.

Plácli jsme si za chvíli.

„Je to spíše práce pro nadšence.“

„No, nadšenec, to já jsem,“ řekl jsem a myslel přitom na ty nádherné brigády. „Spousta práce za málo peněz,“ pokračoval ten ředitel, „a je to na plný úvazek, tak si to raději dobře rozmyslete, protože s prací na šachtě to dohromady nepůjde.“

„Dám vypověď,“ rozhodl jsem se na místě.

„Dobře,“ zvedl sluchátko, chvíli s někým mluvil a potom řekl: „Odkdy můžete nastoupit?“

„No, to záleží, jak mě propustí šachta, ale můžu tu už vypomáhat ve svém volnu.“

„To se mi líbí,“ řekl a do sluchátka pokračoval: „Posílám ti ho do kulisárny.“

„Já jsem Jacek,“ přivítal mě dole šéfkulisák. „Budeme si tykat.“

„Tož dobře,“ já na to, „co mám dělat?“

„No, teď nic, zajdem na oběd a na pivo a potom nachystáme malou scénu na recitál. Večer tu zpívá Nohavica.“

„To je ten blondatý střapatý?“ zeptal jsem se a on že jo.

„Tak ten už je tu, přišli jsme zároveň.“

„Vím, bral si klíč od zkušebny,“ řekl Jacek. „Jdem se najíst.“ U jídla jsme vykládali a on se mě povyptával, co jsem zač, a tak jsem mu vyličil co a jak a on se smál, a když jsem mu řekl o mámě, tak už se nesmál a řekl: „To je mi líto. Ty hopsandy tu zkoušejí každé úterý a některé i účinkují v představeních, tak to Irmu potkáš na stopro co nevidět.“ Ještě chvíli jsme si povídali a potom jsme šli dělat. Nachystali jsme tu malou scénu a do večera jsme opravovali kulisy v dílně. Potom jsme šli zase spláchnout žízeň, a když jsme se vraceli, bylo už před divadlem rušno.

„Můžeme si poslechnout Jarka vzadu za jevištěm, jestli chceš,“ řekl mi Jacek a já na to:

„Proč ne. Však nikam nespěchám.“

Přistavil jsem si židli z boku jeviště za oponu, úplně do rožku, abych nepřekážel, a sednul jsem si do toho tmavého kouta. Uprostřed scény stála vysoká židle a na ni svítil reflektor. Někdo mě plácl po rameně, podíval jsem se a uviděl Jarka, jak mi říká:

„Ahoj synku, tak to vyšlo?“ Jenom jsem kývnul a on vyšel na scénu. Ozvalo se veliké tleskání a potom to začalo. Zpíval o Markétě bláznivé, o holkách v šatíčkách krepdešínových a o madoně, co svíčku zhášela, a lásce, vysoké hoře a já jsem se dojmul a lidi tleskali a zpívali spolu o kometě a já jsem chtěl zpívat taky, ale vůbec jsem to neznal a ptal se sám sebe, jak to je možné a byl jsem šťastný a smutný najednou a slzy mi tekly a napadlo mě, jak ubohý jsem a nevzdělaný. „Křísíme Hamleta, který nás přežije,“ zpíval Jarek a já jsem netušil, kdo je ten Hamlet, a rozhodl se, že to za každou cenu zjistím, abych tomu příště rozuměl. A potom o bufetě na stojáka zpíval a tomu jsem rozuměl a vzpomněl si na placky v Ostravě a potom o kejklířích potulných a mě zase mrazilo a tak to šlo až do konce a já byl v takovém tranzu, že jsem si ani nevšiml, že Jarek už je pryč.

Uklidil jsem židli a šel ven. Byla už tma a před hlavním vchodem ještě pár lidí postávalo. Stála tam i Irma. Za ruku ji držel jakýsi chachar a něco do ní hučel. Udělalo se mi slabo a napadlo mě, že těch emocí bylo už dneska ažaž. Nevím proč, ale vykročil jsem odhodlaně stejným směrem jako ti dva. Šli směrem k bílému žigulíku, nastoupili, a než stačil ten chachar odrazit od obrubníku, stál jsem vedle nich a Irma mě zahlídla přes okýnko.

„Počkej!“ zaslechl jsem ji zevnitř. Auto škubnutím zastavilo, ona vyskočila ven a sklonila se zpátky k tomu synkovi.

„Jed' sám, já dojdu,“ řekla. On ale nechtěl, vystoupil taky ven a že prý:

„Jaduš, co blbneš?“ Vykročil jsem směrem k němu, ale Irma mi zastoupila cestu, otočila se na něj a zvýšeným hlasem opakovala:

„Mám tu doprovod, jed' domů beze mě.“ Zatvářil jsem se výhrůžně a to asi zabralo, protože beze slova zalezl zpátky do té „limuzíny“ a vystřelil pryč.

„Máma umřela,“ vyhrklo ze mě. Irma se ke mně otočila, objala mě a položila mi beze slova hlavu na prsa. Na protějším chodníku jsem zahlédl postavu v kabátě. Ten kdosi se ohlídl směrem k nám. Obličej měl bílý a vlasy černé. Potom vykročil ze světla pouliční lampy a zmizel ve tmě. „Darmoděj,“ zašeptal jsem.

Jsem zamilovaný

„Ten Nohavica mě dostal,“ řekl jsem Irmě a ona na to, že se nediví. Šli jsme k nádraží, povídali si, až mi to nedalo a zeptal jsem se: „Co to bylo za synka s tím žigulem?“

„To je otcův poskok, čekal tu na mě po koncertě.“

„Táta tě nechává hlídat?“

„Tak nějak,“ odpověděla. Vůbec jsem tomu nerozuměl. Chtěl jsem se zeptat ještě na více věcí, třeba jestli s tím hlídačem něco má nebo proč tehdy přijela k nám do kolonie, ale tak jsem se bál, abych něco nepokazil, že jsem se raději neptal na nic. A tak mi z toho bylo divně, takové svírání v hrdle jsem měl a připadal jsem si úplně neschopný. „Robine,“ začala sama, „já vím, že to všechno mezi námi jsem začala já a že toho o mně moc nevíš a asi jsi ze mě zmatený. Víš, byla jsem tam u vás náhodou, pak jsem tě uviděla za tím plotem a vytáhla jsem tě na procházku jen tak, nic jsem tím nemyslela. Nechtěla bych tě zklamat. Víš, můj otec je vlivný člověk a myslí si, že budu poslušně plnit jeho plány. Nebudu, ale to on ještě neví. Robine, je to zvláštní, že jsem tě tam tak náhodně zahlídla a že v důsledku toho ty jsi teď tady, a jsem ráda, že to tak je a že budeš v divadle. Víím, že tomu nerozumíš, ale teď ti nemůžu všechno říct.“ Tak nějak mi to tenkrát řekla a mezitím jsme došli k nádraží. Před Piastem parkoval bílý žigul a venku stál o něj opřený ten chachar a vykuřoval. „Robine, máš pas?“ zeptala se.

„Nemám.“

„Tak si ho vyříd.“

„A na co?“ zeptal jsem se.

„Možná ho budeš brzo potřebovat. Náš soubor pojede na divadelní festival do Lublaně a možná bys mohl jet s námi,“ odpověděla. Potom jsme se rozloučili, ona nasedla do toho žigulíku a já jsem si šel koupit jízdenku.

Svět je zvláštní místo a všechno, co má se tu stát, se stane bez našeho přičinění. Moje nevinné obírání kanadských borůvek na našem dvorku postaralo se o moje setkání s Irmou. O všechno, co se teď bude odehrávat, se postará můj osud a já jsem jenom takovou úkoly poslušně plnící loutkou. Tak jsem si filozofoval ve vlaku zpátky z Těšína a díval se přitom do tmy z okénka vagónu pantografu. Všechno, co se od teď stane, bude předem nalajnováno a já jsem jak ten pantograf, co nemůže seskočit z kolejí a vydat se nazdařbůh, protože takový je ten náš svět. Všechno je řízeno, a i když jsem do kostela sám nikdy nechodil a neznal příkázání, cítil jsem podvědomě, že někdo vyšší nás má na starosti. Můj anděl strážný mě tenkrát varoval, když jsem se zastavil a nešel do předku a za chvíli zával všechny zavalil, můj anděl strážný mě hlídá a ví, co mě potká, a já se mu vzpírat nebudu a všechno, co pocítím za správné, udělám. Není žádná náhoda, že Irma si mě našla, a není žádná náhoda, že jsem teď tady, v tom prázdném nočním pantografu z Těšína na Ostravu. Vždycky budu poslušný svého vnitřního hlasu, protože ten mě vede a vždycky mi dobře radí.

Přehrával jsem si svůj život pozpátku. Otec, který zahynul v dole, a máma, která se tak bála, že na mě bude krátká, že na mě byla drsná a přísná, abych nezvlčil a kontrole se nevymknul. Školní docházka, kde plno formálních autorit bylo, a potom učňák hornický, protože na studování mě neužilo. A teď jsem sám, malý kousek života za sebou a velký kus před sebou. Toho bravka musím vyřešit, vzpomněl jsem si najednou.

„Pěkné jsou ty tvoje slepky, a zdrave,“ řekla mi sousedka v sobotu dopoledne, když zabušila mi na dveře a potom jsem ji zavedl na dvorek.

„No jo, však jsme je nikdy nešidili,“ řekl jsem. Domluvili jsme cenu a sousedka si je pochytila do klece a naložila na vozík.

„Na toho bravka jsem ti domluvila řezníka. Přijde, jak budeš chtít.“

„Díky,“ řekl jsem jenom.

V pondělí, hned když jsem vyfáral, jsem šel na osobní a řekl, že končím. Ta slečna zvedla sluchátko a chvíli s někým telefonovala. Potom to položila a zeptala se, odkdy chci ukončit pracovní poměr.

„Co nejdříve to půjde,“ odpověděl jsem a ona napsala něco na stroji a dala mi to podepsat.

„Máte ještě celou dovolenou. Váš pracovní poměr skončí třicátého prvního srpna. Do té doby si musíte tu dovolenou vybrat, to znamená, že od zítřka ji musíte začít čerpat.“

Tak jsem čerpal. S kamarády z kolektivu jsem se domluvil na rozlučce a pozval je na zabijačku. Potom jsem zašel za tím řezníkem a domluvil termín té vraždy. Taky jsem se zašel vyfotit na pas a do Karviné na pasové oddělení jsem zajel. Každopádně v úterý odpoledne jsem byl zpátky v divadle. Jacek mě úsečně přivítal a hned mě zaměstnal v kulisárně. Ale na tu zkoušku baletek jsem nezapomněl. Nebyl jsem až tak hloupý, aby mi nedošlo, že do jedné z těch přenádherných dívek jsem zamilovaný.

Aha, hm, hm

Když jsem skončil s prací v kulisárně, zeptal jsem se Jacka, ve které místnosti zkoušejí ty baletky.

„Je to v baletní zkušebně, druhé patro,“ řekl mi. Vydal jsem se tam. Za dveřmi jsem zaslechl rytmickou hudbu, tak jsem odhodlaně vzal za kliku a vstoupil. V sále bylo rušno, pár děvčat se drželo zábradlí u zdi a mávalo nohama ve vzduchu, další se rozvíchovaly a dělaly všelijaké piruety a tanečky, některé jenom seděly na lavičce, no a všechny měly na sobě jenom takové bílé trikoty, že jsem zpočátku nevěděl, kam se mám dívat dříve. Potom jsem zahlídnul Irmu, jak sedí na té lavičce a povídá něco Terce. Ta mě uviděla, zamávala na mě, a tak si mě všimla i Irma a kývla, ať jdu za nimi.

„Čau Kulíšku,“ přivítaly mě, „budeš cvičit s námi?“

„Nelaškujte,“ řekl jsem, „točit se na palci u nohy nezvládnu.“ Smály se a potom si mě všimla ta jejich trenérka. Přišla blíž a spustila na mě:

„Tak co vy ty, mladý muži?“

„No, já jsem tady za Irmou,“ začal jsem koktat a ona rázně:

„Vstaňte.“ Tak jsem vstal. Byla o dvě hlavy menší než já, ale generál. „Otočte se dokola, aha, hm, hm,“ dělala na mě a potom řekla: „Jste urostlý, svalstvo máte pevné, už jste někdy tancoval?“

„No, ani ne,“ řekl jsem.

„Kouříte?“ zeptala se.

„Nekouřím.“

„Aha, hm, hm,“ ona zase. „Potřebujeme urostlého tanečníka, můžu si vás vzít do parády a za pár měsíců, když budete šikovný, by z vás mohlo něco být.“

„Jsem tu kulisákem,“ řekl jsem.

„Tím líp, narovnejte se a udělejte pár kroků.“ Tak jsem se prošel a ona mě sledovala a dělala přitom to svoje „aha, hm, hm“ a mě najednou napadla taková kravina, a jak jsem šel okolo jedné té baletky, popadl jsem ji za boky, vyhodil ji do výšky, až vyjekla, a zase jsem ji cestou zpátky k parketu chytil, opatrně ji postavil na ty její špičky a potom jsem se leknul, co jsem to udělal, až jsem hanbou celý zrudnul. „Bravo, bravo!“ zvolala ta generálka a děvčata okolo jenom ztuhle zírala. „Jak se jmenujete?“ zeptala se a já na to:

„Robur.“ Sál vybuchnul smíchem i já jsem se usmíval a potom mě to přemohlo a smál jsem se s nimi, až mi slzy tekly.

„Máte talent, mladíku, a vypadá to, že i smysl pro humor,“ řekla mi, když všeobecné veselí polevilo. „Tak co, plácneme si?“

„Tož, plácneme,“ já na to.

„Já jsem Magda,“ řekla a podala mi ruku. „Magda Balerínová.“

„Robin,“ řekl jsem.

„Aha, hm, hm, tak tomu říkám antree.“

Zůstal jsem s nimi na tom jejich tréninku až do konce a jenom jsem žasnul, co všechno ty děvušky musí zvládnout a jak se nalopotí, a přitom se to jejich tancování zdá být tak snadné. No jo, řekl jsem si, na všechno je třeba fortel a trénink, a to jsem ještě netušil, co čeká mě. Potom jsem chtěl vyprovodit Irmu, ale nešlo to. Před divadlem zase čekal ten bílý žigul s tím frajerským vypalovačem zobáku. Nechtělo se mi, ale musel jsem jít na vlak a domů.

Zabijačka byla domluvená na další sobotu a mně už najednou nebylo toho pašíka líto. Po zabijačce budu svobodný a bez závazků, napadlo mě. Žádné cestování domů kvůli té havěti hospodářské. Musím si najít něco v Těšíně, napadlo mě z ničeho nic. Co v tom prázdném baráku, na to přespávání dojíždět domů nemusím. Zbylé tři dny jsem ráno vždycky brzo vstal, nakrmil a poklidil a spěchal na vlak. V divadle jsem potom přicmrndával v kulisárně, v poledne zašel s Jackem a ostatními na oběd a na pivo a odpoledne jsem měl trénink s Magdou. Nebyl jsem sám, chodilo nás tam do té její pohybovky více, ale měl jsem co dohánět, a tak jsme si dohodli hodiny navíc a já jsem tím pádem trénoval skoro denně. Výhoda byla, že jsem byl stále po ruce, a tak jsme s trenérkou „Aha, hm, hm“ mohli pružně měnit denní rozvrh. Při jednom obědě zmínil jsem se Jackovi, že mě to dojíždění nebaví a že něco na přespání by se mi v Těšíně hodilo, a on řekl, že za kulisárnou je takový kutloch s kanapem a že se zeptá ředitele, jestli bych tam mohl přespávat.

V sobotu v šest ráno přišel ten rezník. Za ním se potom začali trousit kamarádi z kolektivu a přípravy na tu vraždu se rozhýbaly. Bylo třeba udělat pořádek s nádobím, vydrhnout necky, postavit šibenici a pověsit hák, ani jsem se neotočil a bylo poledne. Dorazili mezitím všichni, Cyril Sznappa, Gustav Peň, Ivan Gruch a ještě další a s nimi taky můj první předák Bořivoj Švestka. Pašík už byl na pravdě boží, dělaly se jitrnice a prdelanka, tu vařily děvuchy, co přišly se synkama, a na dvorku bylo rušno a vůně a veselo a pila se slivovica a taky bečka s radegastem se narazila. Potom se dostavil harmonikář, co mu nikdo jinak než Prďola neříkal, a veselo bylo až do hluboké noci. Byl jsem šťastný a smutný zároveň. Synky jsem

pohromadě viděl asi naposled, ale měl jsem radost, že se všechno podařilo, a oni mě chválili a vyptávali se na moje plány, a já jsem jenom o divadle básnil. Moc tomu nerozuměli, ale přáli mi štěstí a spokojenost a potom bylo už pozdě a tož se výslužky rozdávaly, a když za posledním dveře jsem zavíral, pomalu se rozednívalo. Robine Gazdo, řekl jsem si, teď svobodným jsi člověkem. A šel jsem spát.

Irma Jasinski

Zjistil jsem, že můj nový život se s tím starým havířským vůbec nedá srovnávat. Zatímco v havírně není na hlouposti čas ani pomyšlení, z úhlu pohledu havířského jsou všechny ostatní lidské činnosti jenom takové hrátky rozmazlených slečinek. Však se taky říká, že když nejde o život, jde o víme co. Havířské řemeslo dává chacharovi pocit hrdinství, protože to není jenom boj o to černé svinstvo, místy je to taky boj o holý život. Pamatuju, že když nás, učníka, poprvé zavedli do ostrého porubu, málem jsem se posral. No ale člověk je tvor přizpůsobivý, zvyknul jsem si posléze. Taky se říká, že na lepší si člověk rychle přivykne. A to můžu potvrdit. Jako hrdina všedního dne už jsem si sice nepřipadal, zato jsem si uvědomil, že život má i lepší stránky. Kupříkladu už jsem nemusel vstávat ve čtyři ráno. Najednou jsem si mohl vstávat, až jsem se sám vzbudil, protože mým přechodným obydlím se stal kutloch za kulisárnou, kde mi staré kanape sloužilo za lože, na starém vaříči kafe jsem si ráno mohl uvařit, potom jsem si zvyknul zaběhnout si k řece a zpátky, pak sprcha, půl litru mléka a rohlíky s máslem a hurá do kulisárny. Odpoledne pohybovka a ještě jsem si přibalal šermování. Prý by se hodil jeden šermíř navíc do představení o mušketýrech, které se chystalo. No, přiznám se, že někdy jsem z toho míval výčitky, že nic nedělám a jenom se bavím jako malý Jarda. No ale asi to byl jenom nezvyk. Jednou jsem si vzpomněl, jak jakýsi komunistický hlavoun prohlásil, že už se nemá rubat černé zlato na rekordy, ale jenom tolik, kolik se spotřebuje, protože je to prý vzácné bohatství. Tak jsem si řekl, že jsem vlastně připravoval svým nadměrným rubáním stát o bohatství a tím pádem je lepší, že jsem toho zanechal.

Ta nejpodstatnější změna ale byla, že jsem mohl být nablízku Irmě. Dokonce i o víkendu jsme se viděli a nebylo to náhodou. Souhlasila s malou vycházkou do podzimní přírody. V neděli jsme vyjeli vlakem kousek za Těšín a šli po značce do kopců. A bez hlídače v žigulu, což jsem nadšeně přivítal, a současně se tomu divil. Irma na to řekla, že i hlídač mívá v neděli volno. Bylo to poprvé, co jsme mohli být celý den spolu sami. Přemýšlel jsem nad tím a potom mě napadlo, že se asi Irma trošku polekala konkurence, protože jsem si všimnul, že i některá jiná děvčata ze souboru začala být na mě milá. A tak když jsme vešli do lesa, překonal jsem strach a vzal ji za ruku. Nebránila se, jenom se na mě s úsměvem podívala a zavtipkovala, že už není malá a záchranu při chůzi nepotřebuje. Ale tu ruku mi nechala. Držel jsem tu její ručku v dlani jako svátost, šťastný jak blecha, a říkal jsem si v duchu, jestli ona to cítí stejně jako já a rozháněl pochybnosti všelijakými argumenty. Mlelo se to ve mně jak voda v jezu a potom se nám odkryl výhled z kopce dolů a ona stoupla si na pařez velký jak kolo od žebříňáku, chvíli obdivovala tu krásu a potom se ke mně otočila a její hlava byla přesně v úrovni té moje a usmívala se a přiblížila se a potom se to

stalo. Ta její pusa jak sladká třešeň chutnala a já jsem ztratil půdu pod nohama, hlava se mi zamotala jak čamrda, ztratil jsem pojem o světě, jenom vím, že jsem ji k sobě přitisknul a dlouho, převelice dlouho jsem lítal v nebi a se mnou vysmátý kučeravý andílek s lukem a šípy. V životě bych nevěřil, že něco takového je možné. Její pusa se pootevřela a to, co mi dělala, jsem do té doby v životě nepoznal. Kolena se mi podlamovala a já počítám taky, protože mi v náruči jaksi ztěžkla. Pootevřel jsem oči, abych zkontroloval, jestli je v pořádku, a ona se dívala taky. Znovu jsem ji silně přitisknul k sobě a znovu jsme se líbali a pořád tak dokola, až se zdálo, že to nikdy neskončí. No, aspoň jsem si to přál. Ale potom, netuším, za jak dlouho, se mi kolena tak roztrásla, že jsem si musel sednout na ten pařez, Irma si sedla na mě obkročmo a kdyby to šlo, seděli bychom tam tak ještě teď.

„Panebože, já tě miluju,“ pošeptal jsem jí a ona se ke mně přitiskla a já jsem cítil, jak se chvěje. A potom jsme se zase líbali a mačkali a líbali, až mě z toho huba bolela, ale skončit se mi s tím nechtělo ani za nic. Já se snad dám na modlení, napadlo mě. Za něco takového se přece musí poděkovat, říkal jsem si.

Cestou zpátky jsme šli za ruku a beze slov. Nevím jak ona, ale já jsem nešel, já jsem se vznášel. A to ticho mezi námi vůbec nebylo trapné, bylo krásné. Držel jsem tu její ručku v dlani a přes to naše fyzické spojení vnímal jsem intenzivně, co to znamená, když dva spojí se v jednoho. Mluvení nám nebylo zapotřebí.

Zpátky do Těšína dojeli jsme už skoro za tmy. Tentokrát žádný žigul před Piastem nečekal. Irma vedla mě prázdnými ulicemi směrem k řece Olze a vilové čtvrti, kde bydlela. Už nešli jsme beze slov. Povíдали jsme o tancování, o Magdě Balerince, o ostatních děvčatech a taky o plánech do budoucnosti. Irma básnila o taneční škole v Londýně, kam by prý chtěla, ale nešlo to kvůli jejímu otci a politice. A já jsem říkal, že bych jí to přál, ale v duchu jsem děkoval jejímu otci i té politice, že to nejde. A potom mě napadlo, že i kdyby to náhodou šlo, nikdo by mě tu samotného neudržel. Šel bych do toho Londýna za ní třeba pěšky, i kdyby to bylo peklo na zemi, jak nám to líčili ve zprávách. Tak jsem jí to řekl. Ona se zastavila a přitulila se ke mně.

„Jsi můj Kulíšek,“ řekla, dala mi středně dlouhou pusu lesní a potom ukázala před sebe. „Tam bydlím,“ utrhla se, pár metrů utíkala, potom otevřela branku a byla doma. Došel jsem pomalu k té brance, kde na zvonku stálo jméno Jasinski. Irma Jasinski, dobré jméno, umělecké, řekl jsem si, otočil se a pomalu vykročil k divadlu.

Pusu na zámek, Robine

Kvůli šermování v tom mušketýrském představení musel jsem si nechat narůst dlouhé vlasy. To bylo pro mě něco úplně neznámého. Odjakživa jsem chodil k holiči povinně a nechával se stříhat pořád stejně: po celé hlavě zkrátit a vzadu na havla. No, pravda byla, že od mojí poslední návštěvy holičského salonu uběhlo pár měsíců a o nějaké úpravě už jsem přemýšlel. Ale najednou se to menší zanedbání mojí vlasové okrasy hodilo, a když mě při zkoušce navlekli do toho dobového kostýmu a nasadili mi fešný širák, skoro jsem sám sebe nepoznal. No a fousy mi už třeba lepit nebylo, protože když se jeden den neoholím, tváře mám hned černé jak po vyfárání. Za pár týdnů jsem vypadal jako Rumcajs. Kostymérka Kristýna prohlásila, že

takového originála jako jsem já tam prý ještě neměli a že budu mít sukses. Termín premiéry se blížil a trénování přibývalo. Navíc mi synci z historického šermu nabídli, abych se k nim přidal, a já jsem na to kývnul. Začal jsem s nimi nacvičovat i ten jejich repertoár a moje přezdívka Robur se hned mezi nimi ujala.

„Musíme ti ale vymyslet jméno, pod kterým budeš vystupovat na představeních,“ řekl mi šéf ansámblu Potulní rytíři. „Budeš rytíř Bruno z Bruntálu. Už jsi jezdil na koni?“ „Ne,“ já na to.

„Všichni tu jezdíme, v sobotu půjdeš s námi za Liborem na statek. On tam má na starosti jezdecký oddíl, tak se to naučíš.

„No jasně, já se rád učím nové věci,“ souhlasil jsem.

Divadelní sezóna už začala před pár týdny, a tak bylo práce se stavěním kulís po večerech plno. Přes den jsme vyráběli nové na premiéru podle plánků od scénografa, do toho jsem měl tancování, šermování, trénování s Potulnými rytíři a s Irmou jsem se tím pádem viděl přes týden vždycky jenom chvilku a sami jsme spolu nebyli skoro vůbec. Jenom neděle, ty byly naše. Vždycky jsme ráno vyjeli ven za město a odpoledne se vraceli, protože večer jsem míval povinnosti při představeních. Vypadali jsme asi zajímavě, já takový zarostlý kolohnát a vedle mě ona jako ta Manka z večerníčku.

„Ještě nám schází Cipísek,“ zavtipkoval jsem jednou a Irma se na mě tak podívala, chvíli nic neříkala a potom potichu, že na Cipísky má ona ještě spoustu času. „Já vím, já vím,“ zachraňoval jsem, co se dalo. „Však jenom tak sranduju.“

„Víš,“ ona na to, „já opravdu chci něčeho dosáhnout. Nebudu jako mamka, co se jenom celý život poslušně stará o děcka a domácnost. Já budu slavná.“ Když to řekla, zabolelo mě najednou svíravě v hrudi a hrdlo se mi stáhlo. Skoro jsem nemohl promluvit. Toho dne jsme šli stejnou cestou jako tenkrát, když jsme šli spolu poprvé. U našeho pařezu jsme se zastavili, ona se na něj zase postavila, ke mně zády, dívala se dolů do krajiny a neříkala nic. Chtěl jsem ji oslovit nějak něžně, ale jméno Irma je takové tvrdé a neohebné.

„Jaduško,“ řekl jsem potichu, ale ona se otočila a zarazila mě.

„Tak mi neříkej! Nejsem malá holčička, jsem velká a silná a dokážu to všem. Zvolila jsem si tebe, protože jsi mi připadal velký a silný a takového tě potřebuju. Myslela jsem si, že když takový vypadáš, že takový i budeš. Silný, žádný slaboch a bábovka. Budu potřebovat někoho, kdo bude stát za mnou, kdo mi pomůže splnit mi moje sny. Nestojím o muže, který by mě chtěl zotročit a udělat ze mě služku.“ Chvíli se odmlčela. „Robine, já tě mám ráda, ale nemluvím do větru. Mám svoje plány a mám v úmyslu se jich držet. Robine, víš co se děje? Sleduješ zprávy?“

„Moc ne,“ řekl jsem.

„Nejdříve jsem myslela, že budu muset utéct.“

„Jak, utéct?“ zeptal jsem se.

„Tak, utéct,“ mávla rukou směrem k beskydským kopcům.

„Myslíš za kopečky?“

„Jo,“ řekla odhodlaně. „Svěřila jsem se mamce, ale ta to neunesla a vyklopila to otcí. Víš, kdo je můj otec?“

„No, nějaký papaláš?“

„Jo, papaláš, velké zvíře. Už tušíš, proč mám hlídače? Kdybych utekla, jeho by to zničilo. Ne jako rodiče, jako okresního tajemníka. Ptám se tě, jestli sleduješ zprávy, víš co se děje v politice?“

„No, nějaká přestavba či co.“

„Ale houby přestavba, blíží se konec.“

„Konec čeho?“

„Robine, ještě pár měsíců a hranice se otevřou, to bude moje šance. Můj otec to dobře ví, proto mě už tak nehlídá a neděle mám volné. Robine, já tu nezůstanu a nevím, jestli je teď vhodná chvíle, ale musím se tě zeptat: Půjdeš se mnou?“ Promítnul se mi můj současný život, moje práce v divadle a nacvičování a všechna ta nádhera. Připadal jsem si tak svobodný jako nikdy, režim nerežim, a ještě jsem si to ani pořádně neužil a mám se toho vzdát? Ale čím je to zásluha? Zeptal jsem se sám sebe v duchu. Za to všechno vděčím jediné osobě, dívce, kterou miluju, až mě z toho mrazí a vzápětí horko polívá.

„Půjdu s tebou, kam ukážeš,“ vypadlo ze mě. Budu stát při tobě za všech okolností.“ A dokud nás smrt nerozdělí, chtělo se mi dodat, ale to už by bylo asi moc.

„Myslíš to vážně?“ zeptala se.

„Já, rytíř Bruno z Bruntálu, tu slavnostně přísahám, že to myslím vážně,“ zadeklamoval jsem. Usmála se, naoko mě pleskla po vousech a řekla:

„Tak mi dej pusu, ty jeden Bruno.“

Než jsme se tu neděli rozloučili, dala mi ruku před pusu a zatočila s ní, jako když se zamyká.

„Pusu na zámek, Robine,“ zašeptala.

„Zamyky, zamyky, cvak,“ řekl jsem na to s úsměvem, ale myslel jsem to doopravdy.

Zhasni, prosím tě

Do té Lublaně jsem se souborem vybrán nebyl. Mrzelo mě to, docela jsem se těšil. Můj nový pas občana Československé socialistické republiky zůstane neposkvrněný a nepoužitý, říkal jsem si, když jsem se to dozvěděl. No ale popravdě jsem musel uznat, že tak dobrý, abych mohl být vyslán reprezentovat se souborem do zahraničí, jsem ještě nebyl.

„Příští rok, Robine, už určitě pojedete,“ utěšovala mě Balerinka, „a bez Irmy to těch pár dní taky vydržíte,“ zamrkala na mě. To bylo v úterý po tréninku a za týden, na konci října ve středu, se mělo jet. V neděli jsme se s Irmou neviděli, venku bylo zima jak v Rusku, počasí, jakému moje máma říkávala fialový hnus. Ráno jsem se rozhodl, že zajedu domů to tam zkontrolovat a taky si vyprat nějaké věci a tak, ať mi ta neděle uteče. Tak jsem všechno udělal, hrušky popadané posbíral a zanesl sousedce a potom do Harendy na guláš jsem zašel, no a navečer jsem se vydal zase zpátky do Těšína. Přespat se mi v tom prázdném studeném baráku vůbec nechtělo. Byla už tma, když jsem došel k divadlu, tak akorát, abych mohl zaskočit za synkama do zákulisí, jestli mě nebudou potřebovat na večerní představení. Seděl tam s nimi i osvětlovač Karel Malenda a hned, když mě uviděl, hlásil mi, že taková krásná dorostenka se prý po mně vyptávala a vypadala nějak ustaraně.

„Cos jí řekl?“ zeptal jsem se a trochu jsem se lekl, co se děje.

„No, co by, že se asi večer objevíš.“

„A jak vypadala?“

„No, překrásně,“ on na to.

„Ale jdi, byla taková drobná, hnědé dlouhé vlasy do copu svázané?“

„No, to byla ona,“ řekl.

„Irma, to byla Irma, ale co se děje? Nic mi nevzkázala?“

„Nic,“ on na to.

„To je divné,“ říkal jsem si pro sebe dokola.

„Však ona se objeví,“ plácnul mě po zádech Karel, „buď klidný.“ Snažil jsem se, ale nešlo mi to. Byl jsem nervózní jak před prvním fáráním. Co se stalo? Honilo se mi v hlavě pořád dokola. Představení bylo nachystané a žádná práce pro mě nebyla. Šel jsem ven a vyhlížel, jestli ji někde mezi lidmi nezahlednu, potom zas dovnitř, abych ji náhodou nepropásl, potom jsem zašel do kutlochu, chvíli poseděl, ale nedalo mi to. Zamířil jsem zase ke dveřím, a když jsem je otevřel, stála ona za nimi.

„Co se stalo?“ zeptal jsem se jí. Chytla mě za rukáv a zatáhla zpět do kutlochu.

„Zavři,“ řekla mi naléhavě. Sedli jsme si na kanape a ona hned: „Kulíšku, máš ten pas?“

„No, mám, celý novučičský a nepoužitý.“

„To je dobře. Víš, že jedeme do té Jugošky?“

„No, já nejedu, ale vím.“

„Vím, že nejedeš, výjezdní doložky se vyřizovaly už dávno a ty jsi tu ještě moc čerstvý. Kulíšku, můj otec začal vyšilovat. Má nějakého známého v Sovětském svazu a chce tam za ním odjet. Prý musíme všichni s ním, protože se bojí, co bude. Já s ním nikam jet nechci, ale on je nebezpečný, vyhrožuje mi, že se mě ptát nebude. Na Krymu má prý ten jeho Rusák jakousi daču a tam se chce s námi schovat, jako že na dovolenou. Robine, naštěstí teď jedeme do té Lublaně, jinak už by na nic nečekal. Pamatuješ, cos mi slíbil?“

„Pusu na zámek,“ řekl jsem.

„Robinku, já musím něco udělat a ty musíš vydržet a potom mi pomoci.“ Vzal jsem ji za ruku a stiskl.

„Udělám všechno, co chceš.“

„Víš, já opravdu nejsem žádná hysterka, ale ty neznáš mého otce. Já nevím, co komu udělal, ale asi má teď vážně nahnáno a jenom on ví proč. Robišku, teď tě budu potřebovat, bojím se, že to sama nezvládnu.“

„Ale co? Co nezvládneš?“

„Já se z té Jugošky nevrátím. Nevím, jak to udělám, ale z Jugošky se utíká přes hory do Rakouska.“ Ztuhlul jsem, krev se mi navalila do hlavy a cítil jsem silné bušení.

„Robine,“ ozývalo se mi v uších, „já se nevrátím, já se nevrátím, nevrátím...“ Potom se mi zatmělo a kutloch se se mnou roztočil.

„To kurva ne! To kurva ne a ne!“ drmolil jsem.

„Robine, nezlob se, nezlob se,“ slyšel jsem z dálky její hlásek. Potom jsem se trochu vzpamatoval, vstal jsem, sehnul se k ní, popadl ji pod koleny a zády, zvednul a vší silou ji přitiskl k sobě.

„Já tě nedám, nedám! Co když se ti něco stane, kdoví komu se dostaneš do rukou, někdo ti ublíží a já to nepřežiju!“ Stál jsem uprostřed toho mého kutlochu, držel ji

v náruči jako nějakou malou bezbrannou ovečku a měl pocit, že ji nesu na jatka. Byla stulená a rukama mě objímala kolem krku.

„Robinku,“ řekla polohlasně, „vím, jak ti je, ale já musím.“ Začal jsem rázovat po cimře z jednoho konce na druhý jako voják na vartě a pořád ji držel v náruči a tisknul. „Chceš mi říct, že tě dneska vidím naposled?“

„Nevím,“ odpověděla, „naposled určitě ne. Jenom se trochu déle neuvidíme.“

„Jak dlouho je trochu déle? Jak to je dlouho?!“

„Robinku, pusť mě.“

„Ne!“ skoro jsem zařval.

„Pusť mě, nebo se tě začnu bát.“ Vzpamatoval jsem se a položil ji na kanape. „Pojď ke mně,“ řekla.

„Jak?“

„No, lehni si vedle mě.“ Lehnul jsem si vedle ní a ona se zvedla a začala mě líbat. To už bylo na mě moc, prostrčil jsem pod ni ruku, druhou ji objal a přitisknul jsem ji k sobě.

„Ty mě budeš mít na svědomí,“ zašeptal jsem do jejích dlouhých voňavých vlasů. „Zhasni,“ zašeptala mi do ucha, „zhasni, prosím tě.“

Když jsem zase rozsvítil, bylo dost pozdě.

„Je skoro půlnoc,“ zašeptal jsem.“

„To je jedno,“ odvětila. Měl jsem tam velké, staré, dřevěné rádio. Zapnul jsem ho, počkal, až se zelené oko nažhaví, a naladil Vltavu. Zase jsem zhasnul, jenom to staré rádio slabě zářilo do tmy. Hráli symfonici. Irma měla vlasy rozpuštěné, seděla stulená pod přikrývkou a bradu si opírala o kolena. Holými zády se opírala o stěnu. „Nastydneš,“ řekl jsem jí.

„Je mi horko,“ odvětila. Vypadala tak usedavě krásně, že to nešlo vydržet.

„Jsi tak překrásná, až se chce brečet.“ Neříkala nic. Opřel jsem se o stěnu vedle ní. „Chci tě vnímat celou,“ řekl jsem. Znovu jsme si lehli a přitiskli se k sobě. „Kocouři aspoň předou,“ řekl jsem, „co mám dělat já, když se cítím šťastný?“

„Stiskni mě, potřebuji tvoji sílu.“ Tisknul jsem její tělo k sobě, hladil její hladkou kůži a vrněl jak děcko u matčina prsu. Potom jsem usnul.

Plán

Procitnul jsem nad ránem. Sotva jsem se pohnul, Irma se probudila taky. Otočila se ke mně a zašeptala:

„Zatímco jsi spal, vymyslela jsem plán.“ Nechtěl jsem ho slyšet, chtěl jsem, aby se zastavil čas. Položil jsem jí dlaň na tvář a hladil jí palcem líčko. Ve slabém žlutém světle stupnice rádia, ze kterého pořád potichu hrála jakási symfonie, jsem viděl její hebkou pleť na holém rameně. Neovládl jsem se a přitiskl jsem tvář mezi její paži a světlé alabastrové ňadro. Byl jsem šťastný a zoufalý zároveň. Hladila mě po vlasech a tak jsme zůstali několik dalších minut. „Poslouchej mě,“ pokračovala, „já si nějak poradím, neboj se o mě. Až budu v Rakousku, musím ti nějak dát vědět. Telefon by byl nejlepší, ale na telefon sem do divadla volat nemůžu, obávám se, že by mohl být napíchnutý. Víš o někom spolehlivém, kdo má doma telefon a předal by ti vzkaz?“

„To nevím,“ odvětil jsem stručně. Měl jsem chuť trucovat jak malé děcko a musel jsem se snažit, abych to v sobě potlačil. Nějak to poznala a pleskla mě pod příkrývkou po holém zadku.

„Zlobivý chachare, že dostaneš!“

„No vážně, nevím.“

„Dobře, tak ti pošlu jednoduše pohled. V Klagenfurtu na nádraží koupím pohled, napíšu na něj srdečný pozdrav z dovolené a podepíšu se Josef. Potom se přihlásím na policii s žádostí o azyl.“

„Ale...“

„Počkej, teď mě nepřerušuj. Hned, jak ten pohled dostaneš, půjdeš do Čedoku a koupíš si zájezd do Budapešti. Do Maďarska nepotřebuješ nic jiného než pas. A ten už máš. Ale teď dávej pozor, kousek za hranicema je v Maďarsku město Šoproň a kousek od toho města je hranice s Rakouskem. Je to zelená hranice.“

„Co to je?“ zeptal jsem se.

„Maďaři už v létě odstranili železnou oponu, prostě už tam nejsou dráty. Na uprchlíky nestřílejí, když je přistihnou při pokusu o útěk, jenom je pošlou zpátky do vnitrozemí.“

„To jsem nevěděl.“

„No, a ty se musíš dostat někde za hranicemi z autobusu, nějak se dostat do Šoproně a pokusit se tu hranici překročit. To je celé.“

„Počkej, jak celé, a co potom?“

„No, potom, potom se zhluboka nadechneš a zjistíš, jak voní vzduch ve svobodném světě. Nějak se prostě dopravíš do Vídně a uděláš totéž, co já. Na policii požádáš o politický azyl.“

„To je to tak jednoduché?“

„Nevím, Kulíšku, ale všude jsou hodní lidé, nesmíš se bát. A přemýšlej, musíš se na ten zájezd vypravit jako na nákupy, musíš se oholit a ostříhat, abys nebyl nápadný. Žádný Bruno z Bruntálu,“ usmála se. „Nevím jak maďarští, ale slovenští celníci budou podezřívaví. Nesmíš mít s sebou nic, co by mohlo vzbudit podezření, že máš postranní úmysly. Nastuduj si mapu, ale neber si ji s sebou. Musíš být co nejmíň nápadný,“ zopakovala. „Jediné, co měj s sebou v co největším množství, jsou peníze. Kup si forinty podle limitu, co ti nabídnou v Čedoku. Moc ti jich třeba nebude, ale co ti bude třeba, je nějaká západní měna. Zajed' do Ostravy a zkus u veksláků nakoupit nějaké západoněmecké marky nebo rakouské šilinky. Máš nějaké peníze?“

„No, máma měla vkladní knížku, ani jsem se nedíval, kolik na ní je. A já mám sporožiro. Posílali mi tam výplatu, ale moc jsem nevybíral, nic nepotřebuju.“

„Robine, snaž se vyměnit co nejvíce korun na západní měnu. Jinak o všechny přijdeš. Ty peníze budou pro tebe nejdůležitější, na hranicích je celníci nesmí u tebe najít.“ „Dobře, dobře, ale řekni mi to nejdůležitější. Jak tě najdu?“

„Robine, musíme mít štěstí, všichni uprchlíci se umísťují do lágru.“

„Do lágru?“

„No, to je taková karanténa, všichni projdou lékařskou prohlídkou, pak jsou vyslýcháni a pár měsíců pobírají kapesné a žijí v tom táboře pro uprchlíky. Mezitím se jim vyřizují papíry a dostanou na výběr, jestli chtějí zůstat, nebo budou žádat o vstup do Kanady, Spojených států, Austrálie a tak. Já doufám, že se najdeme v tom lágru.“

„Najdeme, najdu tě za každou cenu a pak už se od tebe nehnu. Ale co ty? Jak se dostaneš přes ty hory? Došlo ti, že už je skoro zima? Co když mi někde zmrzneš!“
„Robinku, bohužel musím být taky nenápadná a nic navíc si s sebou vzít nemůžu. Jenom peníze.“

„A máš je?“

„No, něco mám, ale vím, kam si otec ulívá valuty. Snad se mi podaří se k nim včas dostat, aby si toho nevšíml. V Lublani se potom nenápadně ztratím, nakoupím si potřebné věci, teplé oblečení, výbavu do hor, mapy a tak a vyrazím. Pojedu nějakou autobusovou linkou co nejdál do hor směrem k Rakousku a potom to snad se štěstím nějak dopadne. Už jsem se dívala do mapy, pod horama je město Tržič a vede tam i silnice přes hory přímo do Klagenfurtu. Třeba mě kousek někdo sveze.“

„Bože, já zešílím strachy,“ řekl jsem.

Symfonici dohráli a hlasatel oznámil čtvrtou ranní. Vstal jsem a pootevřel okno. Dovnitř se vedral syrový, vlhký podzimní vzduch. Hodil jsem na sebe starý odřený župan a vyšel na chodbu. Potom jsem se otočil a podíval se na Irmu. Ležela na boku, přikrytá jenom napůl, oči zavřené.

„Musím na malou,“ řekl jsem šeptem. Jenom kývla. Dal jsem si sprchu. Nejdříve horkou a potom studenou. Cítil jsem se zvláštně, už teď jsem si připadal jako cizinec. Když jsem se vrátil, Irma spala. Potichu jsem zavřel okno, ztlumil jsem rádio, sednul si k ní na postel a odkryl ji. Nemohl jsem se ubránit, díval jsem se na to stulené, přenádherné stvoření a dojetím se mi v krku udělal knedlík. Zase jsem ji přikryl až po ramena, lehnul si na bok vedle ní a zblízka se jí díval do tváře. Všechny vnitřnosti jsem měl sevřené strachem o ni. A všechno, co mi říkala, mi přišlo tak nepravděpodobné v tom intimním teple společně sdíleného lože, tak fantaskní a nemožné. Ona je snílek, napadlo mě, to všechno přece nemůže myslet vážně. Ale stejně půjdu za ní, na ničem jiném mi nezáleží, řekl jsem si. A kdesi hluboko jsem doufal, že se to nestane. Že se rozední, ona se vzbudí, usměje se na mě a řekne: Zapomeň na to, Robine. Tak jsem si to přál, zůstat tady a milovat ji každou noc.

Vzbudili jsme se a bylo už světlo. Ještě chvilku jsme zůstali přitulení.

„Nemám ani tvoji fotku,“ zašeptal jsem.

„No jo, to je pravda, bude se ti hodit, až mě budeš hledat v rakouském uprchlickém táboře. Nějakou ti přinesu v úterý.“ Tak, a vítěj v realitě, pomyslel jsem si.

„Kam teď půjdeš, domů?“

„Ne, Robinku, jenom o dvě patra výše do zkušebny, strávila jsem s tebou noc v práci, víš?“ usmála se. „Jsem stálou členkou souboru, po konzervatoři se o to postaral můj otec. Chtěla jsem do Prahy, ale to on nedovolil. Prý by mě pustil jediné do Moskvy, ale o to jsem zas nestála já. Víš, já ty Rusáky nemusím. Jejich baletní škola je skvělá, ale není pro mě. Ani si nejsem jistá, jestli bych dokázala být špičkovou baletkou. Myslím, že nejsem tak dobrá.“

„Jsi dobrá, jenom to nevíš.“

„Jsi hodný, ale jenom si mě idealizuješ.“

„Hm, a co řekne tvůj otec na to, žeš večer nepřišla domů?“

„Nedozví se to, včera ráno musel jet do Prahy a mamka ví, kde jsem.“

„Cože? Ona o nás ví?“

„Neboj se, Robine, tenkrát jenom zpanikařila, ale má mě ráda a otci nic neřekne.“ Políbil jsem ji na krk. „To mě vzrušuje, nech toho, ty Casanovo.“

„Já tě tak moc chci.“
 „Můžeme se pomazlit, Kulíšku, ale dovnitř tě nepustím. Antikoncepce je jenom na předpis a doktor mi ji nepředepíše, protože jsem zdravá. A budu upřímná, mám strach, že budeš moc velký divoch. Nemůžu teď nic riskovat.“
 „Ty jsi ještě panna?“
 „Ty jeden zvědavče, to je tajemství.“
 „Ty se stydíš to přiznat, mám tě. Ale já na to přijdu a už se jdu podívat...“
 „Ne, ne, Robine, ne!“ Jenom jsem ji škádlil, ale byl jsem šťastný a ona se smála, a tak jsem ji začal lechtat a jako jsme se prali.
 „Musím tě aspoň ochutnat, ty ledová královno, aspoň to mi dovol, kruciš.“ Ještě chvíli vzdorovala a potom její bránění pomalu polevilo.
 „Kulíšku, v noci se mi to líbilo, a proto teď ledová královna ještě jednou, naposled roztaje a dá ti napít ze studánky, ale výjimečně. Přes den jsou jinak ledové studánky zamčené.“

Rozloučení

Vzal jsem si volno. Jel jsem domů a pohledal tu vkladní knížku. Byla popsaná skoro až do konce, samé vklady. Ta cifra na konci mě dost překvapila. Potom jsem šel na autobus a jel do Orlové. Na konečné jsem vystoupil a šel do spořitelny.

„Ta knížka je na heslo,“ řekla ta paní u přepážky. Heslo, do pr..., no jasně. Teď mi to teprve došlo. Kdysi mi máma cosi o hesle říkala, ale pustil jsem to z hlavy.

„Takže bez hesla nic nedostanu?“

„Je mi líto, musíte znát heslo.“ Vzal jsem si zpátky knížku a podal jí průkazní lístek ke sporožiru.

„Kolik tam mám?“ zeptal jsem se. Chvíli prohledávala papíry, potom se zvedla, šla pryč, a když se vrátila, řekla:

„Je tam sto sedmdesát dva tisíc dvě stě čtyřicet dva padesát. Přejete si vybrat?“ Panenko skákavá, švihadlem mokrým švihnutá, to je víc než na té knížce, řekl jsem si. Co teď? Irma mi radila všechno vybrat, na to mám ale ještě čas. Co když se ale ona k těm otcovým valutám včas nedostane? Vůbec nevím, kolik marek za to bude, ale vezmu pro ni padesát tisíc.

„Padesát,“ řekl jsem nahlas. Strčila mi přes škvíru nějaký lístek.

„Vypsat a podepsat, prosím.“ Chvíli jsem s tím zápasil a pak jí to strčil zpátky. „Je to nenahlášený výběr, pane, můžu vám to dát v pětistovkách?“

„To je jedno,“ řekl jsem.

Krátce po druhé odpolední jsem stál před ostravským Tuzexem. Přistoupil jsem k výloze a dlouho jsem tam neočumoval, když se ke mně přimotal týpek v kožené bundě.

„Bony, valuty?“

„Něco vezmu,“ řekl jsem mu polohlasně.

„Okay, kolik chceš?“

„Marky, za padesát tisíc.“

„Okay, chvíli tu počkej.“ Potom přišel jiný pořízek a řekl:

„Půjdu napřed a ty pojď nenápadně tak dvacet kroků za mnou.“ Nadělá s tím cavyků jak v americkém filmu, pomyslel jsem si. Chvilí jsem počkal a potom jsem šel za ním. Šel na parkoviště za kostelem a nastoupil do béžového žigula. Zase žigul, napadlo mě. Došel jsem k autu a přisedl si k němu dozadu. Za volantem seděl ten první týpek.

„Ukaž prachy,“ pravil ten vzadu. Moment, řekl jsem si, nejsem malý Jarda.

„Ty první, nenechám se dirigovat a ojetat už vůbec ne.“ Ten vpředu se otočil.

„Klídek, šéfe, je to balík, tak jsme opatrní.“

„Jste v přesile,“ já na to. „Ukaž ty mařeny.“ Sáhnu do bundy, vytáhl pakl stomarkovek a začal je hrozně rychle odpočítávat.

„Tu to je, dva a půl tisíce.“ Položil to na sedadlo mezi nás. „Teď ty,“ přikázal. Sáhnu jsem po těch markách, ale on je přikryl rukou a zopakoval: „Teď ty, jsem řekl.“ Vytáhl jsem ty koruny. Sáhnu po nich a bleskově je přepočítal. „Pasuje,“ zahlásil. Vzal jsem ty marky a začal počítat. Poctivě, pomalu, jednu po druhé jsem počítal a pokládal je na sedadlo. Byli potichu jak na mši. Bylo jich dvacet pět.

„Jsou doufám pravé,“ zahrál jsem drsně. „Možná budu co nevidět potřebovat další, tak jestli budu spokojený, najdu si vás znova.“

„Bez obav,“ stručně odvětil ten vedle mě.

„Tak čau,“ řekl jsem rozšafně a pakoval se ven.

Jenom jsem v úterý ráno otevřel oči a už mi bylo mizerně. Večer jsem ani usnout nemohl, jak se mi stýskalo samotnému v tom lůžku, nemohl jsem přestat myslet na tu nedělní noc. Převaloval jsem se z jednoho boku na druhý, z polštáře byla ještě cítit vůně jejích vlasů, no, bylo to k zešílení. Po půlnoci zapnul jsem si zas rádio, Vltava byla pořád naladěná, a nechal jsem orchestriky symfoniky zase potichu hrát. „Následuje Symfonie číslo 9, e moll, opus 95, Z Nového světa, od Antonína Dvořáka,“ zahlásil decentní ženský hlas. „Adagio, Largo, Scherzo a Allegro con fuoco.“ Tomu jsem nerozuměl. Zato té hudbě, kterou jsem slyšel poprvé, té flétně tančící jako na vlnách oceánu, té jsem tak jaksi, no, ne rozuměl, ale, no, neumím to popsat. Pak přišla taková klidná pasáž s flétnou či fagotem a já jsem se rozbrečel. Já, Robur, kolohnát havířský z kolonie, brečel jsem jak malý synek, dojatý tou hudbou, vzpomínal na mámu, na tátu, kterého jsem skoro neměl, a litoval se, až mi bylo hanba. Potom mě napadlo, že ten, co tu symfonii složil, ten musel být teprve smutný, ale nelitoval se a všechn ten svůj smutek vložil do té svojí hudby. Nejsi nic, Robine, napadlo mě, tvůj smutek je ve srovnání s jeho smutkem ničím. „Z Nového světa“ to si musím pamatovat, řekl jsem si.

Když jsem se vrátil z ranního běhu, za dveřmi kutlochu našel jsem zastrčenou obálku. Byla v ní ta fotka a na ní vzadu napsáno: „Kulíškoví ledová královna. Jenom ty máš ke studánce klíč.“ A pod tím monogram I. J. Byla to taková ta slušňácká fotka od fotografa z ateliéru. Irma na ní byla překrásná, hnědé dlouhé vlasy stažené do copu, mírně se usmívala a dívala se někam do dálky, mně přes rameno. Díval jsem se na ni a zase si v plné parádě uvědomil, jak moc ji chci. Schoval jsem tu fotku, vysprchoval se, převlékl a letěl jsem do druhého patra za ní. Na dveřích zkušebny byl lístek a na něm: „Generální zkouška od 8 hod. na velké scéně.“ Šel jsem dolů a přes zákulisí jsem se na ně díval. Balerinka s choreografem seděli v první řadě a na jevišti stály nastoupeny všechny dívky a synci ze souboru. Přistavil jsem si židli do rožku jako tenkrát na recitálu a díval se. Zkoušeli taneční vystoupení, které bylo součástí

divadelního představení. Hudba spustila a oni začali. Chvíli jsem je sledoval, ty baletky byly opravdu úžasné. Irmu jsem dlouho nemohl poznat v tom mumraji, ale pak jsem ji zahlídl. Vypadala v tom barevném kostýmu tak svůdně, že jsem z ní nemohl oči spustit. V tom mě vyhmátnul Jacek a odvelel mě do práce.

Odpolední trénink byl zkrácený kvůli tomu odjezdu, a tak jsme skončili už ve čtyři. S Irmou jsem skoro nemluvil, jenom krátce před tréninkem.

„Až skončíme, přijdu dolů za tebou,“ řekla mi. Hned když jsme skončili, letěl jsem dolů se vysprchovat. Spěchal jsem, abych ji nepropásl. Sotva jsem se vrátil do kutlochu, zaklepala a vešla. Beze slova jsme se objali.

„Našel jsem tu fotku,“ řekl jsem.

„No, lepší jsem nenašla.“

„Našla jsi tu nejlepší, lásko. A to věnování je nádherné.“ Posadili jsme se na postel. „Jsi připravená na cestu?“

„Hm,“ kývla.

„Co ty valuty?“ zeptal jsem se.

„Nic, no. Nebyly tam.“

„A kolik máš?“

„Málo, jenom pět set marek.“ Podal jsem jí obálku.

„Tak to máš celkem tři tisíce.“

„Cože?“

„No, včera jsem rozměnil. Pro tebe.“

„Kulíšku, ty jsi můj záchránce, myslela jsem, že..., ale ty jsi miláček.“

„Zůstaneš tu dnes se mnou?“

„Kulíšku, já bych tak chtěla, opravdu, ale venku už mě zase čeká...“

„Ten floutek, co?“ dořekl jsem to rezignovaně.

„Nebud' smutný, miláčku, ne. Normálně končíme o šesté, máme ještě čas,“ řekla a dlouze mě políbila. „Už se stmívá,“ pošeptala. „Máš klíček?“

Najednou bylo šest. Držel jsem ji v objetí a šeptal:

„Ne, ne. Nikam tě nepustím.“

„Už musím, opravdu. Na sedmou musím být doma a musím se ještě jednou osprchovat, než půjdu, ty můj milence,“ zašeptala.

„Půjdeme se osprchovat spolu,“ řekl jsem.

Bolest, tak silnou bolest a prázdnotu. Nic jiného jsem necítil. Seděl jsem potmě, blížila se půlnoc. Z rádia zněly operní přede hry. Zase jsem brečel. Vzlykal jsem jako kdysi, když jsem byl malý chlapec. Jak zvláštní věc, napadlo mě, něco končí, tak prudká bolest mě svírá a jako světlo a dar útěchy zní mi z rádia ta velebná hudba. Jak to říkala? Verdi? Nabucco? Sbor zajatců nebo tak nějak. Bože, jak to, že to neznám? Taková krása. Ten omezený chachar z havírny, co jsem byl doted', to jsem přece nebyl já. Co vlastně jsem? A kdo se o to kdy staral?

„V šest ráno odjíždíme od divadla. Ale Robinku, spinkej, nemusíš tam chodit. Bude to bolet, raději spi. Spi a nech si zdát o mně, lásko, spi.“ Ještě jednou mě pohladila po tváři, dala mi poslední letmou pusou a utíkala chodbou ven.

Procitnul jsem. Spal jsem vsedě u rádia. Byla pořád tma, nechtěl jsem vědět, kolik je. Vypnul jsem rádio, stulil se v posteli a za chvíli jsem zase spal.

Kniha druhá

Cesta

Musela jsem utíkat. Normálně jít jsem nemohla, neunesla bych jeho pohled v zádech tak dlouho. Jsem silná, opakovala jsem si v duchu, silná a odhodlaná.

Radovan čekal jako obvykle.

„No to je doba, klepu tu kosu už hodinu. Proč ti to tak trvalo?“

„Nestarej se. Sednu si dozadu.“

„No jo, voni sou dáma, co?“ Chtěla jsem ho naštvat, protože když sedím vzadu, připadá si o to víc jako poskok. Tak ať si to vyžere, zmetek.

„Jsi jenom můj šofér, nic víc. A pokud vím, neděláš to zadarmo. Tak sklapni a dělej poslušně ten svůj úchylný džob.“

„Jsem student, jenom si přivydělávám, krásko, co je na tom špatného?“

„No jo, pán je vysokoškolák, ráda bych věděla, kdy tě tam viděli naposled.“

„Vysoká je jen pro vysoce inteligentní jedince, víme? Přednášky jsou jen pro šprty, slečinko. My, vysoce inteligentní bytosti s kontakty na správných místech, to zvládnem i bez nich.“

„Jsi hnusák,“ řekla jsem.

„Nono, nebuď na mě zas tak protivná, zkazíš nám celý výlet.“

„Jaký výlet?“

„Jo ty to nevíš, ona to neví!“ Otočil klíčkem a nastartoval. „Připoutáme se pěkně, aby nás soudruzi orgáni nepokutovali, že ano...“

„Polib si. Jaký výlet, ptám se.“

„No to mě podrž, vážená neinformovaná pasažérko tohoto sovětského výdobytku pokroku v individuální dopravě, váš papínek a můj milostivý chleboďárce pověřil mne úkolem navýsost prioritní důležitosti.“ Polilo mě horko, co to kecá ten hajzl, pomyslela jsem si, snad ne... bože, to ne. „Tímto ti oficiálně sděluji, že jsem se stal šťastným účastníkem zájezdu do Jugošky. Pojedeme spolu, krasotinko. Vidím, že ti štěstím došla řeč, co?“

„Vlez mi na záda,“ řekla jsem. To mě zdrtilo. Ten hnusný slizoun. Jak může být někdo už v jednadvaceti tak odporný. „Tak pojedeme už, nebo jsi tu zapustil kořeny?“

„Teď spěcháš, co? Měla jsi spěchat už před dvěma hodinama. Jsem vymrzlej jak sobolí trus.“

„Jestli se potřebuješ zahřát, hodím ti lano a můžeš tu blbou káru táhnout.“ Bože, jak já nesnáším tyhle libové frajírky, nesnááášiiím! Robinku můj, spinkej jak miminko aspoň do osmi, jestli tam ráno přijdeš a uvidíš tam tohohle pazgřívce, tak z toho umřu a ty se utrápíš, modlila jsem se.

„Už máš sbaleno?“

„Ale jo, skoro jo, mami. Moc toho na těch pár dní nepotřebuju.“

„Jen se nabal pořádně, dám ti ten trolley, co má táta z Tuzexu. Má vysunovací rukojeť a kolečka.“

„A kde je vůbec?“

„Myslíš ten trolley?“

„Ne, táta.“

„Musel do Ostravy, zase nějaká schůze. Teď se pořád něco děje. Budu ráda, až odtud na těch pár týdnů zmizíme, na Krymu nám bude dobře. Táta už zajistil letenky na

příští úterý. Vrátiš se v neděli z Lublaně, pak se dvakrát vyspíš a pojedem. Těšíš se?“
„Mami, nech toho, nejsem už malá.“

„Volod’a se na tebe moc těší, víš, jak dlouho už tě neviděl? Aspoň pět let. Ten bude koukat. A víš co? Myslím, že ještě pořád žádnou nemá.“ Brr, zachvěla jsem se odporem.

„Dost, mami! Jdu nahoru, kde je ten trolley?“

„Já pro něj doběhnu.“

Zavřela jsem se do pokoje, posadila se na postel a dívala se na ten kufr na kolečkách. Kdyby tak měl nějakou tajnou kapsu, musím někam schovat ty marky. Bože, Kulíšek, jak já to bez něj přežiju? Je tak čistý jako malý chlapec, a přitom muž. Ještě před pár hodinami mne objímal a laskal, jak se proboha bez něj obejdu? Nefňukej, chceš snad na Krym za Volod’ou? Nikdy! Vyjde to, vyjde to, vyjde to, opakovala jsem si polohlasně, ale kam sakra zašiju ty peníze? Zašiju, no jasně. Běžela jsem dolů.

„Mami, kde je ta nová zimní bunda? Ta, co ji chce táta reklamovat kvůli odpárané podšívce.“

„Ta je přece ve skříni v předsíni.“

„Vezmu si ji do Jugošky, je už docela kosa.“

„Jak myslíš, Jaduško.“

Skoro jsem nespala. Venku celou noc lilo a déšť zběsile bubnoval na parapet. Nemohla jsem vyhnat z hlavy Kulíška. Tak jsem si přála mít ho vedle sebe. A pak ten Radovan, co si myslí, slizoun. Že za mnou všude poleze? Ten můj paranoidní otec mě zničí. Jak může někomu platit za špehování vlastní dcery! Co je to za člověka, bože. Až budeme v Jugoslávii, musím využít první příležitost a zmizet. Žádné ohledy, bezohledným patří svět. Nejsem tak cynická, ale mám svůj cíl. Nikdo mi nebude bránit. Viz kamarádky ze školy. Po konzervatoři šup na lidušku chvíli učit přerostlá batolata stojku, potom honem otěhotnět, pod čepec, zahnízdit, ztloustnout, vařit, prát, uklízet. Brrr. Co je to za život? Tohle že je ideál moderních žen dvacátého století? No, snad v socialistickém táboře. Ale z táborů už jsem vyrostla, soudruzi. Už se mi eklujou. Zlost mi pomohla zbavit se myšlenek na Kulíška. Sotva jsem nad ránem usnula, přišla mě vzbudit máma.

„Kolik je?“ zakňourala jsem ospale.

„Je pět, Jaduško, vstávej, snídaně je na stole.“

„Jiji! Sedíme tady, držím ti místo!“ Jiji, tak mi říká Terka. Ví, že Jadwigu nesnáším a Irma se jí nelíbí. Tak mi našla vlastní přezdívkou. Terka je sladká, mám ji moc ráda. Kdyby nebyli chlapi, vybrala bych si ji. Nechala jsem poskoka tahat kufry a šla za Terkou.

„Jsi miláček, Teri.“

„Co tu dělá poskok?“

„Ani se mě neptej, jede s námi.“

„Ten tvůj otec se definitivně pomátl,“ řekla Terka. „Co tam bude dělat?“

„Špehovat mě, co jiného. Vždyť je to úchyl.“

„Panenko skákavá, švihadlem mokrým švihnutá, to je sranda,“ smála se Terka. Tou panenkou skákavou mi připomněla Kulíška.

„Viděla jsi Robina?“

„Ne, zatím neviděla.“

„Díky bohu. Snad spinká, andílek.“
 „To máš pravdu, kdyby ho tu viděl...“
 „To ani neříkej!“ dala jsem jí dlaň na pusu.
 „Jiji, Jiji,“ mumlala mi do dlaně, „to by nebylo vtipné.“
 „Tak co, princezny, už hačáte?“ ozvalo se nám nad hlavami.
 „Hačáme a jsme hodné, tak zalez do boudy, Baryku,“ řekla Terka. Naštěstí už nikde v blízkosti nás nebylo volné sedadlo, a tak musel poskok Radovan dopředu. Není mi moc dobře, jeďme už, bože můj, jenom ať se tu nezjeví Robin. Magda přečetla všechna jména, ještě si nás spočítala a konečně dala pokyn k odjezdu.
 „Jiji? Jak to, že má ten úchyl doložku tak narychlo?“
 „To se mě moc ptáš, Terinko, to, že jede s námi, mi slavnostně oznámil až včera večer.“
 „Čekal tě?“
 „No jasně, věrný Pátek za prachy udělá cokoli.“
 „Asi čekal dlouho, co?“
 „Vyzvídáš?“
 „Nó, nejsem vůbec zvědavá, la la la...“
 „Ty! Já tě plesknu.“
 „No tak, Jiji, pustila jsi ho?“
 „Teri!“
 „Ale Jiji, miluješ ho?“
 „Miluju ho,“ pošeptala jsem jí do ucha.
 „Tak proč ho tak trápíš?“
 „Já ho netrápím!“
 „Ale Jiji, klukům tohle nemůžeš dělat.“
 „Co jako?“
 „Ale Jiji, ty víš, když se natlakujou, musí to ven, to nevíš?“
 „Šlo to ven, Teri, ven, rozumíš mi? Ne dovnitř, to je podstatné.“
 „Jóó, už ti rozumím,“ naklonila se ke mně a smála se mi do vlasů. „On je ještě panic, Teri, je nezkušený.“
 „A ty jsi panna a zkušená, to mně podrž.“
 „Nejsem zkušená, jsem jenom šikovná, no.“
 „Ty jsi tak tajemná, že mě to vzrušuje,“ řekla Terka.
 „Tak už toho nechme, jsem ospalá, usla jsem až nad ránem.“
 „Opři se o mě a spinkej, maličká,“ odvětila Terka. Terezka mi bude chybět.

První přestávku jsme měli někde u Trenčína.
 „Jenom dvacet minut, děvčata,“ oznámila Magda. „Máme to ještě daleko a kdoví, jak dlouho se zdržíme na hranicích.“ Když viděla tu frontu na záchod, rezignovala. Kluci vesele klábosili před autobusem a s poskokem se nikdo nebavil. Užij si výlet, úchyle, myslela jsem si. Maďarské hranice mě trochu znervózňovaly, čím jsme byli blíž, tím jsem byla nervóznější kvůli těm zašitým markám. Musíš se tvářit normálně, prikazovala jsem si, jsme divadelní soubor, nebudeme tak podezřelí jako normální turisti. Hodinu po poledni jsme dorazili k „colnej a pasovej kontrole“. Magda nás ještě předtím upozornila, ať jsme pěkně zticha a neprovokujeme. Hlavně kluky, kteří byli rozjařenější než obvykle. Počítám, že si pouštěli něco do žíly. U Trenčína na

odpočívadle myslím nakoupili nějakou Spišskou borovičku. Celníci nás odstavili bokem, nechali si otevřít zavazadlový prostor a vytahovali kufry. Pak museli vystoupit ti, kterým ty namátkou vybrané kufry kontrolovali. Naštěstí jsme s Terkou nebyly mezi nimi. Ale zahlídla jsem poskoka, že tam musel. Přiju ti to, neřáde, pomyslela jsem si. Všichni se postupně vrátili, jenom poskok Radovan pořád něco vysvětloval. „On něco pašuje?“

„Kéž by ho zabásli,“ odvětila jsem Terce. Dva celníci postupně prošli busem a kontrolovali nám pasy a doložky. Představa, že poskoka snad zabásnou, mě tak rozjařila, že jsem zapomněla být nervózní. Mojí zimní bundy si ani nevšimli. Jakmile s tím skončili, vrátila se do autobusu Magda a řekla:

„Pana Krejčího dál nepustí, nemá v pořádku doložku a zavazadlo. Vzhledem k tomu, že není členem souboru, můžeme pokračovat bez něj. Pojedeme, pane řidiči.“ Málem jsem vyjekla nahlas. Ty bláho, Bůh existuje! A snad stojí i při mně! Jak to říkal ten Kulíšek po našem prvním líbání? Že se dá na modlení, protože za tu nádheru se musí někomu poděkovat. Tohle sice není tak nádherné, ale je to projev přízně osudu. Díky vám, mí andělé. Stůjte při mně dál, prosím.

Žádné ohledy

Ubytovali nás v pokojích po dvou. Hotelový pokoj nebyl velký, ale byly v něm manželské postele.

„Jé, Jiji, budem se tult!“ oznámila mi Terka s úsměvem, sotva jsme vešly dovnitř. „Nezlob, ty nestydo.“

„Jako sestřičky, jako sestřičky myslím, ty!“ Nechaly jsme kufry v pokoji a šly dolů na večeri.

„Dobro došli,“ přivítal nás v restauraci oficiální zástupce festivalu a pak měl krátkou řeč v angličtině. Magda tlumočila, byly to jen zdvořilé uvítací fráze, všemu jsem rozuměla i bez tlumočení. Jazykovou školu v Ostravě jsem si prosadila navzdory otcovým poznámkám, že ruština je pro nás důležitější. Trvala jsem na angličtině s argumentem, že je to v Sojuzu povinný předmět. Na to nemohl nic namítnout a bylo. Na závěr nám popřál pan Blažič úspěch a dobrou chuť a odporoučel se. Po večeri za mnou přišla Magda.

„Irmo, máš chvíličku? Přijď za mnou do baru za deset minut, ano?“ Trochu mě to polekalo. Co mi chce? honilo se mi hlavou.

„Co je?“ naklonila se ke mně Terka, když se Magda vzdálila.

„Nevím, chce se mnou asi mluvit, ale nevím o čem.“

Bar byl pár metrů od recepcy, kousek od něj byla rozmístěna pohodlná kožená křesla a stolečky. Magda seděla v jednom z nich a před ní na stolku stály dvě skleničky s červeným vínem. Zahlídla mne přicházet a kývla. Kolem posedávalo ještě pár lidí, ale Magda byla sama.

„Posaď se,“ pobídla mne.

„Co se děje?“ přešla jsem hned k věci. Chvíli se odmlčela a pak upila ze skleničky.

„To víno je pro tebe,“ řekla.

„Děkuju.“

„Irmo, včera jsem měla zvláštní telefonát. Souvisel s panem Krejčím a s tebou. Ten člověk zmínil jisté podezření a odůvodňoval jím účast pana Krejčího na zájezdu. To, co se pak stalo dnes na hranicích, ve mně ale budí rozpaky a nevím, co si mám o tom všem myslet. Irmo, nechtěla bys mi něco říct?“

„Já?“ vypadlo ze mne. Krve by se ve mně nedořezal. Co se tu děje, kruci, kdo to mohl volat a jaké podezření? Vždyť nikdo o ničem neví, proboha. Jenom Robin. Robin? Bože můj, snad ne Robin! Hloupost, nebyl by schopen žádné levárny. Za vším je můj paranoidní otec. „Volal vám můj otec?“

„Irmo, ten člověk se nepředstavil, jen mi důvěrně sdělil, že zastupuje někoho vlivného. Abych řekla pravdu, ten někdo mne žádal, abych tě ze zájezdu vyloučila.“ Byla jsem v šoku, cože?

„To všechno můj otec,“ řekla jsem. „Trpí utkvělou představou, že chci emigrovat. Že to bude ale takhle hrotit, by mě nikdy nenapadlo.“

„Irmo, podle toho, co se přihodilo na celnici, soudím, že někdo chtěl utkvělé představy vašeho otce zneužít.“

„Jak to myslíte?“

„To, co měl pan Krejčí v zavazadle, bylo skutečným důvodem jeho zadržení, doložku měl v pořádku.“

„A co tam teda měl?“

„Irmo, nerada bych se o tom šířila, zůstaňme u toho, že obsah jeho kufru byl z jisté části nelegální.“ Vzpomněla jsem si na svoji bundu vystlanou stomarkovkami a musela se v duchu pokřižovat. „Irmo, můžu se tě na něco zeptat?“ Jen jsem kývla a upila vína. „Jak přišel tvůj otec k tomu podezření?“ Bože, co jí mám na to říct, napadlo mě.

„Víte, moji rodiče jsou hodně, ale opravdu hodně angažovaní, víte, jak to myslím. Zvláštní je, že na mně se ta jejich posedlost vši tou komunistickou ideologií nějak neprojevuje. Ještě dříve, to jsem byla na konzervatoři, jsme měli větší konflikt a já jsem se po něm ve slabé chvílce svěřila mámě, že uteču. Myslela jsem tím, jako že emigruju. Byla to emocionálně hodně vypjatá chvíle a matku jsem tím chtěla vyprovokovat, aby se začala bát. Aby si uvědomila, že v ní potřebuji mít spojence. Jenže jsem byla naivní. Matka zpanikařila a řekla to otci. Za pár týdnů mi slavnostně oznámil, že budu mít dozor.“

„A tím dozorem byl pan Krejčí?“

„A dosud je,“ odvětila jsem.

„Ale on je snad student, nebo ne?“

„Má konexe, je sice student, ale holedbá se tím, že přednášky jsou pro hlupáky. V podstatě je to otcova gorila.“

„Aha, hm, hm, no, nemáš to, Irmo, snadné. S námi jsi tu letos poprvé, nevím, co máš v úmyslu, ale musím ti říct, že pokud bys udělala nějakou hloupost, víš, jak to myslím, nebude se to týkat jenom tebe. Je teď sice taková nadějná doba, ten Gorbačov, hromadná emigrace východních Němců a tak, ale nedělám si iluze, u nás se hned tak nic nezmění. Nezákonné opuštění republiky je pořád trestným činem, uvědom si to. A ne, že bych se o sebe bála, ale jak už jsem řekla, dotklo by se to mne a dalších lidí zodpovědných za tento zájezd. Do jisté míry se tvému otci nedivím, zastává poměrně vysokou stranickou funkci a něco takového, jako emigrace jeho vlastní dcery, by jej zničilo.“ Cítila jsem se stále zdrcenější, co mi to ta Balerinka dělá,

už tak je to těžké dost. „Irmo, nebudu chodit kolem horké kaše a zeptám se tě přímo. Chceš emigrovat?“ Teď mě dostala, co mám proboha dělat? Žádné ohledy, bezohledným patří svět, vzpomněla jsem si na své předsevzetí.

„Ne,“ odpověděla jsem rozhodně. „Nechci.“ Dívala jsem se jí zpříma do očí a neuhnula jsem. Až mě překvapilo, že lhát je tak snadné. Nevím, jestli mi uvěřila, ale vzala mě za ruku a řekla:

„Irmo, nechci teď říct nic, co by tě v tvých úmyslech jakkoliv podpořilo, ale jedno říct musím. Jsi krásná a šikovná. Jedno z nejlepších mých děvčat. Hrozně nerada bych tě ztratila.“ Zvlhly mi oči. Došlo mi, že lhát je možná snadné, ale i to se musí umět. A já to asi neumím. „Svět je velký a v tvém věku se zdá být všechno snadné,“ pokračovala. „Ale svět je i nebezpečný, hodně nebezpečný pro tak křehké stvoření, jako jsi ty. Děvče, neumíš si vůbec představit, jak by mě zranilo, kdyby se ti stalo něco zlého.“ To už jsem ale pochopila, že Magda je rafinovaná. Jde na mě přes city. Pochopila, že kariéra mého otce je mi lhostejná a apel na její zodpovědnost za zájezd je slabý argument. Najednou se mi ulevilo. To je hra, napadlo mě, myš utekla z klece do dvorka a teď se jí snaží chytit a nedopustit, aby se dostala za plot. Bože, málem jsem jí to sezobla. Asi jsem se nevědomky pousmála nebo se to mé prozření nějak projevilo na mém obličejí. Najednou jako by jí ztvrdnul výraz. Doteď seděla v křesle v mírném důvěrném předklonu směrem ke mně a v pravé ruce držela skleničku s vínem. Náhle však odložila poloprázdnou sklenku na stůl a odtáhla se. Přitom ze mě nespustila oči. Nonverbální vyjadřování, to jsme probírali ve škole. Nesmím udělat totéž, říkala jsem si. Vznikla by mezi námi propast. Musím si uchovat alespoň trochu její důvěry. Trochu víc jsem se k ní naklonila a upila vína.

„To víno mi chutná, je zdejší?“

„Myslím, že ano,“ odvětila. Na konverzaci o víně nebyla očividně připravená. Myslím, že to pro dnešek vzdala. Prudce se natáhla po skleničce a dopila ji do dna. „Půjdeme spát, dobrou noc, Irmo.“ Zvedla se a odešla směrem k výtahu.

Terka už v restauraci nebyla, nebyl tam už skoro nikdo. Neměla jsem klíč od pokoje, vyšla jsem nahoru po schodech a zaklepala. Naštěstí tam byla.

„Tak co? Co chtěla?“ přivítala mě celá dychtivá.

„Chtěla probrat úchyla. Prý něco pašoval, proto ho zadrželi.“

„A co pašoval, ti řekla?“

„Neřekla, nechce to rozmazávat.“

„To jste mluvily celou dobu jenom o něm?“ podívala se na mě pochybovačně.

„Ne, koupila mi víno a pak si přisedl Burda a začali probírat choreografii. Chvilku jsem to poslouchala a pak jsem se rozloučila.“

„Hm,“ Terka na to. „Ale víš co? Zatím jsem odzkoušela postel a je skvělá.“ Měla už na sobě noční košilku.

„Máš teda náskok, hned tě dohoním.“ Stála jsem ve sprše celou věčnost. V hlavě se mi pořád přehrával ten rozhovor s Magdou. Ona něco podnikne, ale co? Každopádně bych neměla čekat. Dostala jsem příležitost a jsem rozhodnutá ji využít. Ale jak to udělat co nejdříve? Nejlepší by bylo zmizet ještě dnes v noci, ale kam jít? Sama holka, v noci, v cizím městě, to smrdí průšvihem. Takhle hrotit to zatím nemusím. Mám čas do neděle, uvidíme, co mi osud připravil. Vyšla jsem z koupelny. Terka si svítila

lampičkou na nočním stolku a četla „Na Větrné hůrce“. Hned jak jsem vešla, sklopila knížku.

„Téda, tobě to sekne.“

„Jdi, ty brepto, nejsi náhodou na holky?“

„Nevím, ale mám vysoce vyvinuté estetické cítění a skoro tomu tvému Robinkovi závidím.“

„Nech toho, už ses někdy viděla v zrcadle, že tak mluvíš? Jsi krásnější než já, tak nemel.“

„Tak schválně, schválně jo?“ Odkopala ze sebe přikrývku.

„Terinko!“ řekla jsem výhrůžně, ty se mnou flirtuješ!

„Jiji! Já?! Co tě nemá!“

„Jak ty to máš vlastně s klukama, Terez?“

„Nó, už nějakí byli.“

„To je všechno?“

„Všechno, jeden se teď hodně snaží, ale nic mi to nedělá.“

„Chudáček, jak se jmenuje?“

„Igor.“

„To je Rus?“

„Každý, kdo je Ivan, Igor nebo Vladimír, nemusí být hned Rus, Jiji.“

„Promiň, to je moje fobie. No a co, jaký je?“

„Není tak hezký jako Robin, není tak milý jako Robin, není tak silný jako Robin, není...“

„Terko! Snad se ti nelíbí stejný kluk jako mně?“ Přetáhla přes sebe přikrývku a stočila se do klubíčka zády ke mně. To je nadělení, napadlo mě. Co se dnes ještě nedozvím? Posadila jsem se na svou stranu postele a vklouzla pod přikrývku. Terka nemluvila. Jestli se nevrátím, Terka, moje nejlepší kamarádka, bude Robina utěšovat. Další rána do hlavy. Ona ho sbalí a nechá se oplodnit. Bože můj, to je jasné jako facka! Magda s tím svým taktizováním u vína neuspěla a teď mě dostane moje nejlepší přítelkyně. Co mám dělat, kruci, co mám dělat? Žádné ohledy, bezohledným patří svět? Teď se to mé předsevzetí obrátilo proti mně. To mám být bezohledná sama k sobě? Opravdu jsem tak silná a odhodlaná?

Útěk

„Teri?“

„Co.“

„Jak dlouho už ho miluješ?“

„Neřeknu.“ Byla jsem zdrcená. Terezka miluje Kulíška. Nebyla jsem schopná to pochopit. To nejde pochopit.

„Teri. Pojd' ke mně.“ Chvilí se nic nedělo, ale pak vystrčila hlavu zpod přikrývky a otočila se ke mně.

„Ty se nezlobíš?“

„Mám tě ráda, Terezko. Ale jsem zdrcená z toho, co jsi mi řekla. Vlastně neřekla, jenom naznačila.“

„Je mi to tak líto, Jiji.“
„Měla jsi s ním něco?“
„Jiji, přece ho znáš. Nebyl by schopen tě podvést.“
„Jsi si jistá?“
„Nejsem, zkoušíš mě?“
„No, hm, asi jo, pojd' ke mně.“ Terka není hloupá, došlo mi. „A zhasni už, prosím tě.“ Zhasla a pak se ke mně přitiskla. „Terezko, co s námi bude?“
„Já nevím, Jiji, já nevím. Mám tě ráda, proč jen jsi ho mezi nás přivedla.“
Ležely jsme tak bez hnutí asi půl hodiny. Terezka začala pravidelně oddychovat, ale já nic. To je situace, ale musí existovat nějaké východisko. Musím přece na něco přijít. Pak mě napadlo, že vezmu Terku s sebou. Ale co by bylo dál? Stejně pořád hrozí, že by Robina začala utěšovat nějaká jiná holka ze souboru, ale zase, když bychom mu rychle daly vědět, že na něj čekáme v Rakousku... Uvažuji jak hloupá nána. Robin mě miluje, nenechá se přece týden po mém útěku utěšovat jinou, když jsme domluveni. A dal mi ty peníze, bere to vážně. Dnes už na nic nepříjdu. Musím konečně usnout.

Procitla jsem. Stále byla tma. Potichu jsem vstala a šla k oknu. Venku pršelo. Ve větru se napínaly na sloupech zavěšené vlajky s nápisem „M Hotel“. Dole na parkovišti jsem zahlédla nějaký pohyb. Přijelo bílé taxi. Najednou jsem věděla, co mám dělat. Na stolku ležel hotelový dopisní papír. Vzala jsem tužku a napsala: „Sbohem, Terezko. Mám tě ráda. Napíšu ti. Irma.“ Pak jsem vzala svůj kufr, po špičkách prošla kolem spící Terezky, zavřela dveře na chodbičku a chvatně se oblékla. Vzala jsem si z kufru jen to nejnnutnější, nechala jej ležet a vyšla jsem na chodbu. Opatrně jsem zaklapla dveře od pokoje. Za recepcním pultem stála mladá žena, byla otočená zády a něco hledala v přihrádkách. Jinak byla lobby prázdná. Rychle jsem vykročila k východu a vyšla ven. Do tváře mne uhodil závan studeného větru a deště. Vůz taxi stál opodál naproti vchodu. Rozběhla jsem se k němu a otevřela zadní dvířka.

„Are you free?“
„Da,“ ozvalo se. Za volantem seděla žena. Nastoupila jsem.
„Do you speak English?“ Otočila se ke mně a řekla s úsměvem:
„Malo, where you go?“
„Tržič,“ vypadlo ze mě.
„Dobro, Tržič, to daleko.“
„I have lot of money,“ řekla jsem, abych ji uklidnila.
„Dobro, dobro.“ Nastartovala a rozjela se.
„But I have Deutsche Mark only, do you mind?“
„Ni važno, toda, eee, but back give you dinar, okay?“
„Okay,“ řekla jsem.
„Make yourself comfortable, we drive long time,“ řekla. To je pravda, napadlo mě. Svlékla jsem si zimní bundu a pohodlně se usadila.
„Thank you.“
„Pasovi tack, eee, seatbelt, okay?“
„Sorry,“ řekla jsem a připoutala se.
„Ni važno, safe you know,“ usmála se.

Jely jsme mlčky. Auto kličkovalo prázdnými osvětlenými ulicemi neznámého města zkrápěného vytrvalým podzimním deštěm. Nikdy jsem nebyla za hranicemi a teď,

místo abych si to užívala, nic necítím. Najednou na mne dolehla plná tíha mého rozhodnutí. Nikdy jsi sama nic tak závažného nerozhodla, došlo mi. Až dosud rozhodovaly o mém životě jiné autority. Rodiče, kantoři, dělala jsem, co chtěli oni. Bylo to snadné, nenesla jsem odpovědnost. Teď budu svobodná, to je nejdůležitější. Přesto ve mně byla malá dušička.

„What is the time?“ Podívala se na hodinky.

„Štiri ure, four.“ Mohla jsem se podívat na svoje, ale najednou se mi chtělo mluvit. Všimla jsem si, že mne přerušovaně pozorovala ve zrcátku.

„Tohle není obvyklá práce pro ženu,“ řekla jsem anglicky.

„Líbí se mi,“ odvětila. Otočila knoflíkem rádia a ozvala se komorní hudba. „Noční město a hudba, mám to ráda,“ řekla. „Máte ráda klasickou hudbu?“

„Ano, tančím na ni, jsem baletka.“

„Opravdu? To obdivuji. A odkud jste?“

„Z Československa.“

„Aha, a u nás jste pracovně?“

„Tak nějak.“

„Víte, už jsem vezla mnoho různých lidí, ale nikdy mladou baletku z Československa ve čtyři ráno.“ Uvědomila jsem si, že jsem jí podezřelá.

„Jak se jmenujete?“ zeptala jsem se jí.

„Danila, a vy?“

„Irma. Danila je hezké jméno. Takové mytické.“

„Děkuji, musíme natankovat,“ řekla a zamířila k pumpě. „Dáme si kávu, Irmo?“ „Ano,“ řekla jsem. Najednou jsem pocítila silný hlad. Zastavila u stojanu s benzínem. „Běžte napřed, přijdu za chvíli.“ Šla jsem na záchod, zavřela se a vypárala klíčem od domu kousek podšívky. Bože, klíče od domova. Budu je ještě někdy potřebovat?

Vydolovala jsem z podšívky dvě stomarkovky a zastrčila si je do peněženky. Peněženku jsem zastrčila zpět do hluboké kapsy na zip a v tom jsem si uvědomila, že nám Magda večer při ubytování v recepci posbírala pasy. Já blbá husa, vždyť nemám pas! Slíbila, že nám je ráno u snídaně zase rozdá, ale já na to úplně zapomněla. Jediný doklad, který mám u sebe, je občanka. Ten neúprosný fakt, že u sebe nemám tak zásadní věc, ale hlavně, že jsem tak selhala, mě úplně paralyzoval. To je neomluvitelné, opakovala jsem si, jsi blbá Jadwiga, úplně pitomá, pitomá, pitomá! Ještě chvíli jsem se z toho šoku probírala, ale pak mi došlo, že to kvůli jednomu selhání teď vzdát nemůžu. Tak holt jsi ztratila pas. Ještě že máš aspoň tu občanku. Vyšla jsem z kabinky, umyla si ruce a chvíli se na sebe dívala do zrcadla. Byla jsem v místnosti sama. Jsi hezká, řekla jsem si, musíš toho využít.

Vyšla jsem ven. Taxi stálo pořád vedle stojanu a Danila v něm neseseděla. Aha, to kafe, vzpomněla jsem si. Zamířila jsem do malého bistra vedle pokladny, ale pak jsem se zarazila. Uviděla jsem Danilu stát u telefonního automatu se sluchátkem na uchu. U pokladny stál mladý muž a rovnal si do peněženky bankovky. Pak zamířil ke svému vozu. Danila stála bokem ke mně a neviděla mě. Kam volá? Co když na policii? Rozhodla jsem se ve vteřině. Rozběhla jsem se k autu toho muže. Právě nastupoval a byl sám.

„Please, take me to Ljubljana, please!“ Překvapeně se na mě podíval, asi si mě předtím nevšiml. Pak se natáhl k pravým dveřím a odjistil zámek.